Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXXIV., št. 166

Ljubljana, torek 22. julija 1941-XIX

Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠT. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo 10 L.
EKSKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Obisk bolgarskih državnikov v Rimu

Nova manifestacija povezanosti Italije in Bolgarije

Preko Albanije bo Italija pospeševala odnošaje z Bolgarijo, s katero jo veže trajno prijateljstvo — Filov je izrazil ponovno zahvalo za vse, kar je Italija storila za Bolgarijo, ki bo vedno zvesta politiki osi

Rim, 22. jul. s. Včeraj dopoldne sta prispela v Rim na oficielni obisk bolgarski ministrski predsednik Filov in zunanji minister Popov. Bolgarskima gostoma je bil prirejen svečan sprejem. Na kolodvoru ju je pozdravil osebno Duce v spremstvu zunanjega ministra grofa Ciana in velikega števila državnih, vojaških in strankinih dostojanstvenikov. Po pregledu častne čete so se gostje odpeljali v vilo Madame kjer so nastanjeni za časa svojega bivanja v Rimu. Tu sta imela bolgarska državnika prvi razgovor z zunanjim ministrom grofom Cianom. Razgovor je bil zelo prisrčen.

Avdijenca na dvoru

Po krajšem odmoru sta se bolgarska državnika odpeljala na Kvirinal, kjer ju je sprejel v avdijenci Nj. Vel. Kralj in Cesar, ki je imel z njima prisrčen razgovor.

Prvi razgovori z Ducejem

Nato sta se gosta odpeljala v Beneško palačo, kjer ju je sprejel Duce. Trg pred palačo je bil ves v zastavah in zelenju, velika množica pa je bolgarskima gostoma prirejala navdušene manifestacije. Po razgovoru v Beneški palači, ki mu je prisostvoval tudi zunanji minister grof Ciano, sta se Filov in Popov odpeljala na dvor, kjer je bil njima na čast prirejen svečan obed. Navzoči so bili mnogi odlični predstavniki vlade, stranke in vojske.

Ducejev govor

Popoldne so se razgovori italijanskih in bolgarskih državnikov nadaljevali, zvečer pa je Duce priredil na čast bolgarskim državnikom svečan banket. Pri tej priliki je imel Duce govor, v katerem je dejal:

Vesel sem, da vaju lahko prisrčno pozdravim v Italiji in v Rimu, ki je pokazal s spontanimi manifestacijami, kakšna čustva prijateljstva goji italijanski narod do vaše države in vašega naroda. Znano vam je, kako ukoreninjena in stara so ta čustva, o čemer ste se prepričali v zadnjih letih, ko ste se borili za svoje pravice. Italija je bila vedno z vami v tej borbi, zvesta načelu, ki določa našo politiko: samo z odpravo krivic je mogoče ustvariti podlago za mirno sožitje med evropskimi narodi. Da bi uveljavili ta načela, sta Italija in Nemčija prijeli za orožje in vodita danes v Evropi in v Afriki vojno, ki ima visoko idealno vsebino. Borita se zase in za vse. Vaš narod in vaša vlada sta to popolnoma razumela, ko sta se dokončno priključila in dala svoj delež naši politiki in naši akciji. Bolgarija je postala del tiste državniške skupnosti, ki se je ustvarila na podlagi tridelnega pakta, s katerim so zaščiteni in potrjeni glavni življenjski interesi bolgarskega naroda. V novem teritorijalnem redu, ki je nastal po zmagi osi, sta postali Bolgarija in Albanija sosedi, obe pa imata željo, da bi najbolj prijateljsko, uspešno in plodno sodelovali. Italija ima gorečo željo, da bi se odnošaji med obema sosedoma in prijateljskima državama utrdili in se čimdalje bolj razvijali. Preko Albanije namerava Italija sama pospešiti v vsakem pogledu svoje odnose z Bolgarijo, da doseže globje duhovno zbližanje obeh narodov. Stare in globoke vezi, ki vežejo Italijo in Bolgarijo, so se še bolj utrdile spričo velikih dogodkov, ki jih doživljamo in lahko vam zagotovim, da bo prijateljstvo med Italijo in vašo državo trajno, kakor je bilo v najtežjih časih, ki jih je Bolgarija preživela. S temi čustvi dvigam čašo v čast bolgarskemu kralju, na vašo osebno srečo in na bodočnost vašega plemenitega naroda.

Zahvala Filova

Bolgarski ministrski predsednik Filov je na Ducejevo zdravico odgovoril:

Ekscelenca! V svojem imenu in v imenu zunanjega ministra se vam od srca zahvaljujem za prijateljske besede, kakor tudi za topel sprejem v vsej Italiji. Srečni smo, da imamo pri tem obisku priliko izraziti v imenu bolgarske vlade in v imenu vsega bolgarskega naroda vam Ekscelenca osebno čustva zahvale za vse, kar ste storili za Bolgarijo. Bolgarski narod nikoli ne bo pozabil, da ste bili vi prvi državnik, ki je dvignil svoj glas proti krivicam mirovnih pogodb, zaradi katerih je zelo trpela Bolgarija. Z vašo borbo proti krivicam ste prispevali k utrditvi vere bolgarskega naroda v boljšo bodočnost. Prihajamo v Rim v času, ko divja vojna Italije in Nemčije v imenu pravice za vse ter zavzema najširši obseg. Bolgarski narod enodušno sledi tej gigantski borbi v Evropi in Afriki z občudovanjem, simpatijo in vero v nje popolni triumf. V teku več kot 20 let je Bolgarija ostala zvesta načelom, ki ste jih proglasili in jih izvajali. Prestala je vse preizkušnje in se ni uklonila pod pritiskom, da bi spremenila svoje zadržanje. Bolgarija je srečna, da je doživela dan tudi formalnega vstopa k tridelnemu paktu, kajti s tem je mogla prispevati k uresničenju novega reda v Evropi. Zaradi zmag osi je Bolgarija postala soseda Albanije, s katero je imela vedno prijateljske odnose. Iskreno želi, da bi prijateljske odnose z Albanijo ohranila tudi v bodoče. Posebno veliko je naše veselje ob misli, da je Bolgarija preko Albanije istočasno postala soseda Velike Italije. Bolgarski narod je srečen zaradi novega sosedstva in želi videti v novi vzhodni meji tisto vez, ki bo v stoletjih, ki pridejo, spojila srečno usodo dveh držav in omogočila najširše sodelovanje na vseh življenjskih področjih.

Ekscelenca! Vaše besede, da veliki dogodki še bolj utrjujejo stare in globoke vezi med Italijo in Bolgarijo, kakor tudi vaše zagotovilo, da bo prijateljstvo Italije do naše države vedno čvrsto tudi v bodočnosti, kakor je bilo v najtežjih trenutkih, ki jih je preživljala Bolgarija, bodo vzbudile v bolgarski duši najglobji odmev. V imenu bolgarskega naroda vam lahko zagotovim, da bo Italija imela v bolgarskem narodu vedno najbolj odkritosrčnega prijatelja. S temi čustvi dvigam čašo na čast Kralju in Cesarju, Njegovega visokega in slavnega doma, na vaše osebno zdravje in srečo in napredku italijanskega naroda.

Banketa so se udeležili tudi zunanji minister grof Ciano, člani vlade, visoki državni funkcijonarji, bolgarski poslanik v Rimu, visoki uradniki zunanjega ministrstva in ministrstva za ljudsko kulturo, kakor tudi osebnosti iz spremstva bolgarskih državnikov.

Poročila z vzhodne fronte

Na glavnih odsekih se nadaljujejo borbe, vendar pa ni v položaju bistvenih sprememb — Vse gre po načrtu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 21. jul. Vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

V južnem delu vzhodne fronte zasledujejo nemške, rumunske in madžarske čete poraženega sovražnika.

Na vsej ostali fronti se nadaljuje vojno delovanje še dalje uspešno z uničevanjem številnih obkoljenih skupin sovražnika.

Berlin, 22. julija. s. DNB komentira včerajšnje nemško vojno poročilo in primerja sedanjo fazo operacij na vzhodni fronti, ki teče nad 600 km proč od stare ruske meje s fazo prve velike ofenzive na francoski fronti po prodoru skozi Weygandovo črto. Tudi tedaj so morale nemške čete, potem ko so obkolile sovražnika, težko boriti v bitki, ki se je razvijala od obal Rokavskega preliva do Mose. Sovražnik je bil prisiljen vreči v bitko svoje zadnje rezerve in Nemci niso dovolili sovražniku najmanjšega odpora, da bi se mogel ojačiti in tako reorganizirati svojo obrambno črto.

Helsinki, 22. jul. s. Po vesteh s fronte v Kareliji so se v zadnjih dneh vdale nadaljnje številne čete sovjetskih vojakov, ki so izjavili, da so bili v neznosnem položaju, ker jim je grozila smrt od finskih krogel, za hrbtom pa smrt od krogel političnih komisarjev. Tudi v drugih odsekih v Kareliji, kjer nemške in finske čete razbijajo sovjetske formacije in jim preprečujejo stik z zaledjem, je sovražnikov odpor čimdalje manjši. Po drugih vesteh je finsko letalstvo in protiletalsko topništvo v zadnjih dneh sestrelilo 11 sovjetskih bombnikov. Finsko letalstvo ni imelo izgub.

Berlin, 22. jul. rs. V kijevskem odseku je bil neki sovjetski polk dobesedno uničen po treh dneh ostrih bojev.

Budimpešta, 22. julija. s. Po poluradni vesti o vojaških operacijah se nadaljuje zasledovanje sovražnika v področju Podolja. Sovjetske čete beže in se skušajo umakniti onstran črte Dnjestra, kjer hočejo organizirati odpor. Madžarske čete zasledujejo sovražnika neprestano in med madžarskimi predstražami ter sovjetskimi oddelki, ki se skušajo upirati, se razvijajo živahni spopadi.

Pri Pskovu

Berlin, 22. jul. d. O silovitih bojih za sovjetsko utrdbeno črto poročajo nekaj novih podrobnosti. Posebno hudi so bili boji za mesto Pskov. Za vsako ulico in za vsako hišo se je bilo nemškim vojakom treba posebej boriti. Vzhodno od Pskova so bile po končanem boju vse ceste pokrite z razbitinami ruskih tankov. Usoda Pskova pa je bila odločena že s padcem mesta Ostrova, ki leži na Stalinovi črti. Nemške čete so pri Ostrovu prodrle skozi 3 do 5 km širok pas utrdb, zavarovanih z bunkerji, zaporami in španskimi jezdeci.

Boji na finski meji v gorečih gozdovih

Berlin, 22, jul. s. Nemški poročevalski urad izve, da so nemško-finske čete, ki operirajo pri Salli, dosegle v posebno težavnih okoliščinah velik uspeh. Boljševiki so zažgali gozd ob meji, da bi preprečili napredovanje zaveznikov. Kljub temu se je Nemcem in Fincem posrečilo prodreti skozi goreče ozemlje. Morali so na ramenih prenesti skoraj ves vojni material. Nemško-finske čete so na ta način prišle v posest obsežnega prostora ter so premagale sovjetske utrdbe ob finski meji.

Letalske akcije

Peturno bombardiranje Moskve

Stockholm, 22. jul. d. Poročila iz Moskve in Londona javljajo, da so nemška letala snoči izvedla silovit letalski napad na Moskvo. Napad je trajal 5 in pol ure in je sodelovalo v njem okoli 200 bombnikov.

Berlin, 22. jul. d. Dne 20. julija je bilo v letalskih bitkah na vzhodnem bojišču sestreljenih skupno 65 sovjetskih letal. 32 nadaljnjih sovražnih letal je bilo tega dne uničenih na letališču. Moskovski radio seveda teh velikih izgub ne priznava ter jih skuša zabrisati z izmišljenimi poročili o velikih izgubah, ki da jih je pretrpelo nemško letalstvo.

O nadaljnjih uspehih nemškega letalstva na vzhodnem bojišču poročajo naslednje podrobnosti: Dne 18. t. m. so nemška letala v zapadnem delu Riškega zaliva napadla več sovjetskih motornih čolnov in so enega izmed njih direktno pogodila. Ladja je po hudi eksploziji zletela v zrak.

Pri Murmansku so nemška letala bombardirala neko važno radijsko postajo in so povzročila požare na glavnih poslopjih.

Manjše skupine nemških letal so v nedeljo bombardirale neko železniško postajo na južnovzhodnem odseku bojišča. 17 polnih zadetkov bomb je pogodilo dva vlaka ter ju popolnoma uničilo. Ves tovor in vozila so bila razdejana.

Dne 20. julija je druga skupina nemških letal napadla transportne kolone na nekem važnem cestnem križišču. Nad 120 sovjetskih motornih vozil je bilo uničenih, prav tako pa 10 oklopnih vozil.

Istega dne je bil pri akcijah v Belem morju pri Poljarnem potopljen neki sovjetski rušilec in je bila uničena še neka druga vojna ladja. Ob polotoku Ribačji je bila potopljena neka trgovska ladja z 2000 tonami.

Berlin, 22. julija s. Majhna skupina nemških bojnih letal je napadla neko železniško zvezo v južnem odseku ruske fronte in 17-krat zadela dva sovjetska vlaka, ki sta bila popolnoma uničena.

Pri nekem napadu proti sovjetskim kolonam na pohodu so nemška letala predvčerajšnjim uničila na važnem cestnem križišču 120 avtomobilov in 10 tankov.

Berlin, 22. jul. rs. 20. julija so nemška bojna letala bombardirala z uspehom severno od Vitebskega obkoljene sovjetske čete, ki so si skušale odpreti pot proti vzhodu.

Helsinki, 22. jul. s. Včeraj je skupina sovjetskih letal bombardirala stanovanjska središča v Lovidi in Porvoosu. Bombe so razdejale dve hiši. Finski lovci so sestrelili tri sovražna letala.

Berlin, 22. jul. s. Nemška bojna letala na Finskem so potopila pri Poljarneju sovražno vojno ladjo. Prav tako so nemški bombniki napadli v Barentskem prelivu neko sovjetsko torpedovko, ki je bila zadeta v polno ter se je potopila. Druga tri nemška letala so uničila neki sovjetski trgovski brod.

Zadržani sovjetski diplomati na Finskem

Helsinki, 22. jul. d. Z pristojne strani se doznava, da sovjetski poslanik pri finski vladi in osebje poslaništva še niso odpotovali iz Helsinkov, ker se je v zadnjem trenutku izkazalo, da sovjetska vlada ni izpolnila svojih obljub in ni omogočila članom finskega poslaništva v Moskvi odhoda v nevtralno državo. Zaradi tega bodo sovjetski poslanik v Helsinkih Orlov in vsi uradniki poslaništva morali toliko časa počakati, dokler ne bo dokončno znana usoda članov finskega poslaništva v Moskvi.

Politika Švedske

Stockholm, 22. jul. d. List »Socialdemokraten« objavlja govor, ki ga je imel ministrski predsednik Hanson na kongresu švedskih metalurgičnih delavcev. Hanson se je uvodoma zahvalil za zaupanje, ki ga izkazuje delavstvo vladni politiki. Dejal je, da je glavni cilj politike švedske vlade ohranitev svobode in nezavisnosti Švedske ter stremljenje, da se država ne zaplete v vojno. Tudi Švedska, je nadaljeval ministrski predsednik, ima svoje antipatije in simpatije, ne samo v notranji, temveč tudi v zunanji politiki. Toda te simpatije ne morejo vplivati tako, da bi Švedska spremenila svoje stališče. Švedska hoče ostati vedno nevtralna in zavzeti ono stališče, ki ga zahtevajo njeni interesi. Glede na mednarodni položaj mora Švedska često prilagoditi svojo politiko. Toda švedski narod je čvrsto odločen, da zedinjen omogoči ohranitev svobode, nezavisnosti in nevtralnosti.

Odbit sovražni napad pri Tobruku

Novi letalski napadi na Malto — Živahne letalske akcije Topniško delovanje v vzhodni Afriki

Glavni Stan Oboroženih Sil je objavil 21. julija naslednje 411. vojno poročilo:

V noči na 21. so naša letala bombardirala letališče v Mikabi na Malti.

V severni Afriki so sovražni oddelki poskušali na odseku pri Tobruku približati se postojankam naših čet, a so bili gladko odbiti. Osna letala so bombardirala baterije in utrjene postojanke trdnjave. Nemški lovci so severno od Soluma napadli skupino sovražnih lovcev in so sestrelili tri letala tipa »Curtis P 40«.

Angleška letala so znova napadla Bengazi.

V vzhodni Afriki živahno delovanje topništva na odseku pri Uolkefitu. Na ostalem področju se položaj ni spremenil.

V noči na 21. so sovražna letala bombardirala Neapelj. 15 ljudi je bilo ubitih, med njimi 5 protiletalskega topništva, in 24 jih je bilo ranjenih. Prebivalstvo je ostalo mirno in disciplinirano.

Na bojišču, 22. jul. s. Posebni poročevalec agencije Stefani javlja: Ponoči so naše letalske skupine bombardirale Malto. Letala so dospela nad otok v valovih ter so vrgla bombe majhnega in srednjega kalibra na letališče v Miccabi.

Na bojišču, 22. jul. s. Posebni poročevalec so naši bombniki nadaljevali z bombardiranjem Malte. Bombe raznega kalibra so bile vržene na letališče v Miccabi, ki je bilo razsvetljeno, ker so pristajala sovražna letala. Naša aktivnost je bila uspešna. Sovražnikov odpor je bil slaboten. Vsi naši aparati so se vrnili na svoja oporišča.

Roosevelt zahteva podaljšanje vojaškega roka preko enega leta

New York, 22. jul. s. Kakor javlja »Ass. Press«, je predsednik Roosevelt včeraj popoldne poslal kongresu že pričakovano poslanico, v kateri zahteva podaljšanje vojaškega roka za aktivne in rezervne vojake ter člane narodne garde za dobo preko enega leta.

Poslanica predsednika Roosevelta je bila posneta tudi na plošči in nato oddana preko vseh ameriških radijskih postaj. Roosevelt skuša v svoji poslanici utemeljiti zahtevo za podaljšanje vojaške službe. Navaja med drugim, da se izpostavlja ameriški narod veliki nevarnosti, če bi bila ameriška kopna vojska v smislu lanskih pooblastil že po dveh mesecih razpuščena. Roosevelt opozarja, da mora prevzeti kongres odgovornost, da ostane ameriška vojska v sedanji številčni moči. Sploh se je položaj od tedaj, ko je bila obvezna vojaška služba določena na 12 mesecev bistveno spremenil. Mednarodni položaj ne samo da ni manj resen, temveč je nasprotno mnogo resnejši, nego je bil pred letom. Ta položaj zahteva, da je vojska vedno pripravljena. Na koncu svoje poslanice poziva Roosevelt kongres, da bodisi za določen ali pa za nedoločen čas pristane na podaljšanje vojaškega roka za vse vojne obveznike.

Kaj si obetajo ameriški vojni hujskači

New York, 21. jul. d. V ameriški reviji »Life« je objavil znani propagandist za vstop Amerike v vojno Walter Lippmann oster napad na izolacionistično zunanjo politiko Zedinjenih držav. Pisec označuje to politiko kot vzrok ogroženega položaja, v katerem je danes Amerika. Sanja o defenzivni vojni je končnoveljavno dosanjana. Amerika ne bo kos preteči nevarnosti, dokler ne bo ameriški narod opustil misli, da je od obeh Oceanov dovolj zavarovan. Ako s tem sovražnik pridobi dovolj časa za pripravo napada, bo imel tudi možnost, da si izbere primerno točko za napad. Ukrepi, ki jih danes podvzema Amerika, ne morejo obrambe Zedinjenih držav dovolj ojačiti, da bi bil nasprotnik na vsaki točki 15.000 milj dolge obale odbit. Napad na Zedinjene države se da izvršiti preko Anglije, Islanda, Kanade ali Južne Amerike, zaradi česar ni razumljivo, zakaj so se izolacionisti izrazili za obrambno zvezo s Kanado in z Brazilijo, obenem pa zametavali enako zvezo z Anglijo. Blaznost je vezati se sedaj s šibkimi ameriškimi državami, ter Anglijo morda po vzoru Francije in Japonske pustiti, da zdrkne v nasprotni tabor. Lippmann poziva k delavnejši politiki ter zahteva, naj se izolacionistična manjšina senata, ki je kriva celotne neuspešne zunanje politike Zedinjenih držav od začetka vojne, popolnoma izloči. Amerika združuje v sebi možnosti velike kopninske in pomorske sile, zato ne popravi lahko samo napak zadnjih 20 let, ampak lahko tudi svet uredi tako, kakor se Ameriki zdi potrebno.

Dimitrov — zastopnik Kominterne v Washingtonu

Berlin, 22. jul. s. Razširila se je vest, da bo v kratkem prispel v Washington kot zastopnik sovjetske vlade Dimitrov s specialno misijo pri vladi Zedinjenih držav.

»12-Uhr-Blatt« pripominja, da gre za generalnega tajnika Kominterne, ki je povsod znan kot najbolj zagrizen zagovornik svetovne revolucije. Prav tako je znano, kakšno vlogo je imel v procesu v Leipzigu v zvezi s požarom v nemškem državnem zboru in s terorističnim delovanjem, ki ga je razvijal v Nemčiji in drugih deželah.

Južna Amerika odklanja Rooseveltovo varuštvo

Santiago de Chile, 22. jul. s. Po vsej latinski Ameriki narašča odpor zoper Zedinjene države zaradi objave »Črne liste«. Ta odpor presega normalne meje časopisne polmike ter predstavlja značaj kolektivnih manifestacij. V Valpairaisu se je zbralo 1500 uradnikov in 20.000 delavcev nekaterih tvrdk, ki so na »Črni listi«, ter so protestirali proti Rooseveltu in zahtevali ustanovitev obrambnega odbora za zaščito južnoameriških interesov. Zastopniki tega zborovanja so se sestali v Santiagu s predstavniki tamošnjih tvrdk, ki so tudi na »Črni listi«, da koordinirajo svojo protestno akcijo.

Rim, 22. jul. s. Glede na »Črno listo« zatrjuje angleško-severnoameriška propaganda, da so bili ti seznami sestavljeni na podlagi natančnih in podrobnih preiskav. S tem so Zedinjene države uvedle konkretno vohunstvo velikega stila v južnoameriških državah. Na ta način hočejo Zedinjene države nadzirati gospodarsko življenje v državah Južne Amerike, utesniti njih trgovinsko svobodo ter izvajati pritisk na javno mišljenje. »Črni seznami« hočejo ovirati južnoameriške države v njihovem trgovskem poslovanju in zasledujejo povečanje brezposelnosti v teh državah, ki so že itak prizadete v svojih življenjskih interesih po vojni, ki se jih ne tiče. »Črne liste« so v skladu z brutalnim načinom mišljenja anglosaškega trgovinskega imperializma.

Rim, 22. jul. d. »Giornale d'Italia« se bavi z novo Rooseveltovo odredbo, s katero je postavljena na črno listo vrsta tvrdk v Južni Ameriki. List pravi, da hoče očividno Roosevelt na cinični način področje gospodarske vojne razširiti tudi na Južno Ameiko. Mirne duše uničuje Roosevelt trgovske zveze Italije in Nemčije z Južno Ameriko, ki so bile od nekdaj zelo razvite. Zedinjene države hočejo južnoameriške republike spraviti popolnoma pod svoj vpliv.

Duce sprejel načelnika vojaške misije na Hrvatskem

Rim, 22. jul. s. Duce je sprejel generala Oxilio, načelnika vojaške misije pri neodvisni državi Hrvatski. General je poročal Duceju o svojem delu, nakar mu je Duce dal smernice za delovanje vojaške misije v Zagrebu.

Posveti v Tokiju

Tokio, 22. jul. d. Včeraj je bila prva konferenca nove vlade z vrhovnimi predstavniki vojske in mornarice. Uradno poročilo o tej konferenci ugotavlja, da bodo v svrho ožjega sodelovanja med vrhovnim poveljstvom vojske in vlado stalno take konference. S tem bodo koordinirane smernice in delovanje upravnih in vojaških oblasti.

Cesar je včeraj v zaporednih avdijencah sprejel ministrskega predsednika, mornariškega, vojnega in notranjega ministra, kakor tudi bivšega notranjega ministra barona Hiranuma.

Kakor poročajo listi, bo danes sprejel ministrski predsednik Konoje novinarje in jim podal izjavo o svoji politiki. Agencija Domej pa že v naprej opozarja, da ne bo vsebovala izjava kneza Konoje nič nenavadnega, ker je bilo že sporočeno, da ostane politika Japonske, kakor je bila določena na imperialni konferenci dne 2. junija, tudi nadalje nespremenjena.

Maršal Kvaternik pri Hitlerju

Berlin, 22. julija. s. Iz dobro obveščenih krogov doznava DNB, da je Hitler sprejel včeraj v Glavnem stanu podpredsednika Hrvatske države maršala Kvaternika, s katerim se je razgovarjal. Navzoča sta bila zunanji minister Ribbentrop in general von Keitel. Po razgovoru je bil maršal Kvaternik povabljen na čajanko, ki jo je bil Hitler priredil njemu v čast.

Berlin, 22. jul. rs. Včeraj je sprejel zunanji minister von Ribbentrop hrvatskega ministra za narodno obrambo maršala Kvaternika.

Rešeni brodolomci

Madrid, 22. julija s. V pristanišče Vigo je priplula španska ribiška ladja »Nuove Elisa« s 25 brodolomci s parnika »Malverde«, ki ga je na Atlantiku dne 1. julija potopilo neko nemško letalo 120 milj daleč od portugalske obale. Parnik »Malverde« s 3174 tonami je bil na poti iz Hulla v Gibraltar.

Nikar ne uničujte gob,

ki jih ne poznate — Ljudje delajo po gozdovih veliko škodo

Ljubljana, 22. julija.

Preden so pri nas začeli propagirati tujski promet med meščani, bi morali naučiti ljudi prave ljubezni do narave. Prejšnja leta so se kmetje neprestano pritoževali nad »razigranimi« izletniki — ki so pa bili včasih v resnici podivjani — da so jim delali škodo na njivah, sadovnjakih in travnikih. Izletniki pa niso poznali tudi nobenega spoštovanja do narave in namestu, da bi z ljubeznijo občudovali njeno lepoto, so divje uničevali cvetje, lomili drevje, puščali povsod za seboj umazan papir in konzervne škatle, tako da so bili jasno očitni sledovi v naravo prodirajoče dvomljive civilizacije. — Letos širimo med meščani večje zanimanje za gobarstvo, a ob tej priliki bi jih prav tako morali predvsem učiti ljubezni do narave. Najprej bi se pa ljudje morali seveda naučiti spoznavati gobe, potem bi jih šele naj nabirali.

»Gobarjev«, ki bi hodili v gozdove predvsem uničevat gobe vsevprek, si ne moremo želeti. Od takšnega gobarstva ne bo imel nihče koristi. Kaj pomaga, če zvabimo v gozdove trume meščanov nabirat gobe, ko pa bodo napravili več škode kakor koristi! Zato ni dovolj le priporočati, naj meščani nabirajo gobe, ki imajo v teh časih še posebno vrednost in pomen v prehrani, temveč je treba ljudi tudi v tem pogledu šele vzgajati. Prav zaradi tega, ker so gobe velikega pomena za prehrano prebivalstva, bi ne smeli dopuščati vandalstva, ki se vedno bolj širi v naših gozdovih.

Nabiranje gob je bilo prejšnje čase »tabu«, posebna umetnost redkih gobarjev. Pravi gobarji je niso radi izdajali in kdor je hotel postati gobar, ga je veljalo mnogo truda, preden se je naučil spoznavati in iskati gobe. Zdaj je pa čedalje večje zanimanje za nabiranje gob od leta do leta. Vedno več je priložnostnih nabiralcev gob in »divjih gobarjev«, ki prihajajo v gozdove predvsem razbijat gobe. V ljubljanskih gozdovih razbijejo ljudje več užitnih gob kakor jih zgnije. Pravi gobarji vidijo v teh divjih lovcih na gobe veliko nesrečo; navadno najdejo že vse najlepše gobe razbite. Vandali med gobarji poznajo samo po nekaj vrst gob in razbijajo vse druge vrste, ki se jim zde sumljive. škodo, ki jo delajo, je celo težko preceniti.

Škoda pa ne nastaja le zaradi tega, ker ljudje divje uničujejo mnoge užitne gobe, temveč, ker jih tudi iztrebljajo. Vsak nabiralec gob bi moral vsaj vedeti, kako se gobe množe. Tega pa večina naših nabiralcev ne ve, zato rujejo grobo gobe globoko iz zemlje s koreninami vred ter poškodujejo tudi tanke, dolge koreninice, ki ostanejo sicer več let v zemlji in iz njih ob ugodnih pogojih vedno znova rasto gobe. Gobe se množe tudi s trosi, s »semenom«, ki se skriva pod klobukom gobe, toda goba mora dovolj dozoreti, da dozore tudi trosi. Stari gobarji so imeli svoja »torišča«, ki jih niso izdajali nikomur, kjer so vselej nabrali dovolj gob. Toda skrbeli so, da niso iztrebili gob in ne poškodovali koreninic. Po gobah niso hlastali in jih ne ruvali iz zemlje, temveč so jih rahlo odvili. Nekateri tudi odrezujejo gobe, a drugi tega ne priporočajo, češ da ostanek kocena začne gniti v zemlji in gniloba se prenese tudi na koreninice.

Čeprav letos gobe niso še mnogo rasle, vendar je že precej nabiralcev v gozdovih, a pravi gobarji so med njimi redki. Zdaj že rase precej užitnih golobic, predvsem zelenih, a žal jih ne pride mnogo v roke pravih gobarjev, ker jih gozdni vandali razbijejo. Prav zaradi tega nepremišljenega uničevanja gob v naših gozdovih ne moremo priporočati, naj ljudje nabirajo čim več gob, dokler ne bo med njimi več spoštovanja do narave. Letos jeseni, ko se bo začela prava sezona za gobarstvo, bo nedvomno posebno mnogo ljudi v gozdovih, tako da ne bo treba še posebne propagande, naj nabira gobe vsak, kdor more; potrebneje bi pa bilo dopovedovati ljudem, da so vse užitne gobe dandanes dragocene ter da jih moramo smotrno izkoristiti. Neužitne gobe pa niso nikomur na poti in v njih vidi prijatelj narave okras gozdov. Pomisliti je tudi treba, da bodo tudi strupene gobe postale kdaj koristne; tu in tam jih že uporabljajo za gnojilo.

Koncert čelista Bonuccija

Koncert je bil na zelo lepi izvajalni višini in umetnik je žel zanj spontano priznanje

Ljubljana, 22. julija.

Čelist Arturo Bonucci je svoje visoke reproduktivne zmogljivosti še bolj kot na nedavnem komornem večeru (Casella - Poltronieri - Bonucci) pokazal na včerajšnjem solističnem večeru, kjer se je predstavil kot izvajalec virtuozne dodelanosti in močne čustvene potence. Ton mu je estetski zelo lepo grajen, nastavek energičen in siguren, oblikovanje linij progresivno smiselno, tehnično obvladanje pa razumljivo odlično in v vseh potankostih precizno.

Svojo dovršenost je izrazil v vseh točkah sporeda, ki je v prvem delu obsegal Sammartinija »Largo e giga«, v katerem je imel zlasti priliko izraziti svoj smisel za široko stopnjevano linijo, dalje Boccherinijev »Andante affettuoso e allegro rustico« iz »Koncerta v D-duru« in Haydnov »Adagio e tempo di minuetto« iz »Sonate v C-duru«. V drugem delu je prikazal Dvořakov izrazno zelo bogati in tehnično močno kompliciran »Koncert v h-molu« op. 104 v treh stavkih (Allegro, Adagio non troppo, Allegro moderato«), v katerem je zlasti drugi stavek prava zakladnica bohotno se razlivajočih čustev. Bonnuci si je v izvedbi tega dela dovolil več svojevoljnosti in je tako v II. stavku izpustil quasi kadenco, poenostavljal gotove prehode, vstavljal svoje pasažne zamisli in mestoma izpreminjal tudi predpisani tempo, kar gotovo ni v skladu z veliko, naravnost strogo preciznostjo, ki jo je zahteval mojster Dvořak za izvedbo in s čimer skladba gotovo ni pridobila niti na vernosti podajanja, niti na kvaliteti vrednostno visoko zamišljene interpretacije. V tretjem delu je solist izvedel melodično močan Respighijev »Adagio e variazioni«, Alfanov ritmični in motivično izredno zanimiv »III-a danza romena v C-duru«, Guerrinijevo čustveno zgrajeno »Legendo« ter Casellovo zelo dinamično in učinkovito »Tarantello«. Ob koncu je dodal še tri skladbe, med njimi globoko zajet Chopinov »Notturno postumo« in Paganinijev virtuozni »Capriccio«. Dočim je bila njegova izvedba Dvořakovega »Koncerta«, ki je bila sicer tehnično, v kolikor odmislim prej omenjene pripombe, na zelo visoki stopnji in tudi interpretacijsko povsem korektna, v izraznem pogledu nekoliko hladna in ni v polni meri izrazila močne čustvene gibljivosti ter motivične zvočne razsežnosti tega dela, se je solist čustveno poglobljeno razmahnil v drugih skladbah in je v tem pogledu rastel zlasti proti koncu sporeda; tako je izredno interpretativno močno podal vse točke tretjega dela, med njimi posebej skladbe Alfana, Guerrinija in Caselle.

Menda najmočnejši pa je bil v Chopinovem »Notturno« in Paganinijevem »Capriccio«, kjer je zazvenel polni, sočni in zveneči ton z vsemi dinamičnimi in agogičnimi variantami, ki umetnostno reprodukcijo dvigajo na stopnjo dovršene igre. Nedvomno je v tem pogledu tudi ostale skladbe oblikoval izrazito, vendar je ta njegova moč izstopila zlasti v omenjenih dveh delih in potrdila višino njegove reprodukcije. Tu se je najstvarnejše izrazila Bonuccijeva izvajalna sila in ga, v soglasju z njegovim celotnim koncertom, predstavila kot čelista visokih kvalitet tako z vidika tehnični kakor interpretativnih sposobnosti. Odgovarjajoče tem kvalitetam je tudi nudil koncert zelo lepe izvajalne višine in žel spontano odobravanje ter priznanje.

Na klavirju ga je spremljala Maria Luisa Faini, ki se mu je zlasti po intenziteti prilagodila zelo diskretno in je bila v tem oziru prav vzorna; razen v nekaterih skladbah pa je bila dinamično in izrazno, kar ne sme tudi spremljevalcu-pianistu manjkati, preslabotna in zato v dokajšnjem nasprotju s solistom tolikšne umetnostne višine kakor je Bonucci. Koncert je bil v celoti prav lep in pomemben glasbeni dogodek ter je bil v priredbi Glasbene Matice ljubljanske. cd. —

Iz Hrvatske

— **Racionalizacija porabe ribjih konzerv.** Hrvatski gospodarski strokovnjaki so predlagali, naj bi bila omejena tudi prodaja ribjih konzerv. Vzrok je zelo preprost: če je že omejena prodaja namiznega olja, mora sama po sebi biti omejena tudi prodaja ribjih konzerv, ki je zanje potrebna velika količina olja. Predlog je bil sprejet, ni pa še določeno, komu in na kakšen način bodo v bodoče prodajali ribje konzerve.

— **Plovba na Jadranu.** Redna plovba na Jadranu je bila te dni obnovljena. Najvažnejše proge vzdržuje Jadranska plovidba, in sicer proge Reka—Ulcinj, Reka—Rab, Reka—Pag, Reka—Novi in Reka—Krk. Na glavni progi Reka—Ulcinj se parniki ustavljajo na Sušaku, v Bakru, Crikvenici, Zadru, Šibeniku, Splitu, Metkoviću, Dubrovniku in Kotoru, obratujejo pa za zdaj samo enkrat tedensko, in sicer z odhodom z Reke ob torkih ter povratkom ob nedeljah. Rab in Pag imata zvezo z Reko trikrat tedensko: Rab ob torkih, četrtkih in sobotah, Pag pa ob ponedeljkih, sredah in petkih. Novi in otok Krk imata zvezo z Reko odnosno s Sušakom vsak dan.

— **Telefonski promet med Hrvatsko in Nemčijo.** Te dni je bil obnovljen telefonski promet med Zagrebom in Berlinom odnosno med Hrvatsko in Nemčijo.

— **Hrvatsko pravosodno osebje — na razpoloženju.** Vse osebje hrvatskega sodstva je bilo s posebno poglavnikovo zakonsko odredbo stavljeno na razpoloženje, in sicer do 1. novembra 1941. Dotlej lahko pristojni osebje pravosodne stroke nastavljajo, premeščajo, postavljajo na nižji ali višji položaj, upokoje v istem ali nižjem položaju ali celo odpustn iz službe, ne glede na dosedanje zakonske predpise. Namen te odredbe je, razčistiti razmere v pravosodni stroki na Hrvatskem.

Še nekaj besed o književnici Jontesovi

Njena dosedanja dela, v katerih leži tragika življenja

Ljubljana, 22. julija.

Ko smo bili »mi« mladi, kar nas je peresarjev stare garde, smo bili pozorni na vsako ime, ki se je pojavilo v dnevnikih. Podlistki so bili prva stopnja na lestvi peresarske poti. Čitajoče občestvo je rado bralo črtice, novelice, povesti i. dr. in vendar omalovaževalo, češ: feljtonist. Pa je Cankar napisal samo za »Slovenski Narod« okrog 160 podlistkov, med katerimi je bilo mnogo biserov njegove besede.

V tistih starih časih so se prav v »Slovenskem Narodu« kot vodilnem listu vsega našega javnega življenja razvrstila v leposlovju imena: Cankar, Golar, Govekar, Vitomil Jelenec, pozabljeni Premk, dr. Kokalj, dr. Korun, dr. Zarnik, Kvedrova, Kmetova, Komanova, Sonja Fabjanova, Grošljeva, Hasanaginica - Čečeva, Bartolova in še drugi in druge. Zanimive so bile razne polemike Aškerca, Levca, Tominška tako, da je bil listek v »Slovenskem Narodu« pisan in zanimiv. In ravno predali v »Slovenskem Narodu« so marsikomu odprli pot navzgor, posebno v »Ljubljanski Zvon«, ki je imel sodelavce, ki so bili že upoštevani s svojim imenom in delom v navedenem dnevniku.

Gelč Jontesova se je tudi oglasila najprej v podlistku, od tu je prešla v revije. Ko sem brala njeno prvo stvar, sem mislila, da jo je spisala moška roka. Slog, vsebina, besede, pomenki, začetek in konec, vse to je kazalo krepkega fanta. Leta 1940 pa je naneslo, da je prišla k meni za obetajočo se knjigo »Razgovori s književniki«, ki jo bo izdal književnik France Deržič, in takrat sva se o mnogem pogovorile.

V začetku njenega pisateljskega delovanja, potem ko ji je tragične smrti umrla njena čudovito dobra mati, se je pojavilo njeno ime z oceno, da je to mnogo obetajoč talent. Leta 1933 je priobčila: »Knap Peter«, »Zastavljalnica« in »Za koga dela« (Perica Mica). To novelo je natisnil ženski svet. Modra ptica pa je obelodanila »Lajnar Lovro se ženi«, »Sreča in konec Lajnarja Lovra«, »Mati iz jame«, »Malo življenje«, »Krik v Krakovski ulici«, »Tone Škrjanec se je našel«. Ljubljanski Zvon je priobčil leta 1937 »Mlekarica Johana«, Mladika »Judež Iškarjot«, krajše stvari pa so prinašali dnevniki: »Jutro«, »Ponedeljkovo Jutro« in »Slovenec«.

Neobjavljeno in v oceni ima daljši rokopis, in sicer socialni roman »Človeka nikar«, ki obsega 650 strani. Mnogo napisanega je obležalo v raznih uredniških predalih potem, ko se je oglasilo nekaj kritikov in vzklikov proti Jontesovi, češ da piše prerealno. Življenje naše človeške družbe moramo vendar gledati skozi rožnata očala, da vidimo vse lepo in žarkovito. Odkrivanje senc in grehov pa je sramotno in nizkotno. Vse nečednosti naše preljube šentflorijanske doline morajo biti pokrite in zakrite. O-o-o-o, kdo bi si upal odgrniti zaveso, za katero je brezno in bakanal pregrešnosti, pokvarjenosti in v nebo vpijočih krivic, storjenih tistim, ki so bili v zibel položeni v edino plenico, očetovo srajco, ki je dišala po znoju in žulju delavca-trpina.

Literarni večer Jontesove je dokazal, da je mnogo napisala, da je bila pridna vse od prve objavljene stvari vseskozi do ure, ko je pokazana njena slika in se je plastično odražal lik dela. V njenih spisih leži tragika življenja. V njih razgrinja samoto mračnih cest, bedo, pomanjkanje, skrbi in glad obmestnih barak, podstrešij in prikletij in kakor kirurgov nož odkriva rane, bolečine in grozoto srca, da čitatelja zaboli in se strese ob misli na vse tiste ljudi, ki jim je usojen tak dom in taka življenjska pot.

Uspeh njenega literarnega večera naj jo dvigne k vzponu, da bo dalje bogatila strani ženske književnosti.

Mara J. Tavčarjeva.

V ŠOLI

Učitelj pojasnjuje učencem: Mislite si, da je električna svetilka na stropu sonce, moja glava pa zemlja. Če se postavim takole, imajo prebivalci moje glave najbolj vroče poletje.

Na reviji plesnih orkestrov

Ljubljana, 22. julija.

Dvorana polna in razgreta.

Sedim v drugi vrsti, vlečem notes iz žepa in si ogledujem ljudi. Vse pisano po dvorani: staro, mlado, moško, žensko.

Odkrito: mladina prevladuje, in sicer mladina, ki je na koncertih ni opaziti, pač pa na promenadi.

Končno mnogo govoreči speaker predstavi mlade fante, »Vesele berače«, ki odigrajo zapored tri zanimive komade, od katerih je bil najbolje odigran »Sonny-boy«. Ko bodo naberačili še nekaj dinamike in intonacijske točnosti, bodo kar soliden plesni orkester.

Speaker ima mnogo truda, da mori poslušalce. Medtem me spodita s sedeža dve mični gospodični in presedem v prvo vrsto. Z eno gospodično takoj navežem stike. Izvem, da je zaspana, da je včeraj gledala film »Vedno tako konča«, to se pravi: skoraj krokala je.

Najin pogovor prekinejo »Rytmiki«, ki dosežejo višek v »Reci mi«, kjer gre levji delež aplavza gospodični Vidi — »vokalistki«, kakor ji pravi speaker.

Ne morem trditi, da bi se speakerju posrečilo zabavati ljudi s ponesrečenimi dovtipi. Skrivaj sem opazil, da se je neki gospod ves čas speakerjevega duhovičenja žgečkal po trebuhu. Smejalni pripomoček!?

Sledila je Adamičeva mala zasedba, kjer je Samo z občutjem zapel »Pride in poljub mi da«. Popoldne sem jo slišal na kopališču na Ljubljanici iz mnogih ust — dokaz: Ljubljana muzikalno na visokem nivoju!

Ste že slišali jazz mladih damic? Naslov »7 Urške in ena«. Od dveh komadov je bila najbolj pristopna »Karavana«, ki sem jo glede na Urške dobro slišal. Speaker je bil celo toliko nesramen, da je »eni Urški dvignil lasuljo, tako, da se je pri priči spremenila v fanta.

Po kratki pavzi, v kateri se je moja mična sobesednica izkazala za mnogo duhovitejšo kot speaker, je nastopil Adamič v polni zasedbi. Da bo slika pravilna: orkester je za nekaj razredov nad ostalimi. Tu zveni vse polno, precizno, frazirano: fantje zares muzicirajo. Največ simpatij je bila deležna »Osamljenost«, kjer je tercet sester Stritarjevih s svojim kultiviranim prednašanjem res navdušil ljudi! Za slovo so Adamičevi fantje priredili še »Lov na tigra«, ki je spravil poslušalce v sijajno razpoloženje.

Moji gospodični vstajata, nič več zaspani. Zunaj je čisto jasen dan: popoldne bo kopanje.

Sedaj, ko pišem, še tole: tudi pri jazzu se da muzicirati. To je dokazal Adamič s svojimi. Zato je treba seveda skrbne in resne priprave in nekoliko okusa. Več duhovite originalnosti v aranžmajih, opustite diletantsko igračkanje z lučjo, in predvsem resnejšo pripravo priporočam »Veselim beračem« in »Rytmikom«. Tako bo prihodnja revija na mnogo višjem kvalitetnem nivoju.

—Mn—

Radijski spored

Četrtek, 24. julija 1941-XIX.

7.30: poročila v slovenščini. — 7.45: lahka glasba, v odmoru napoved časa iz Rima. — 8.15: poročila v italijanščini. — 12.30: poročila v slovenščini. — 12.45: slovenska glasba. — 13.: napoved časa, poročila v italijanščini. — 13.15: Komunike Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17: Mali Adamičev orkester ter duet Jožek in Ježek. — 14.: poročila v italijanščini. — 14.15: simfonični koncert pod vodstvom mojstra Alfreda Casella. — 14.45: poročila v slovenščini. — 17.15: koncert sopranistke Dragice Sok in tenorista Andreja Jarca. — 19.30: poročilo v slovenščini. — 19.: solotočke na harmoniki, izvaja Avgust Stanko. — 20.: napoved časa, poročila v italijanščini. — 20.20: predavanje v slovenščini. — 20.40: »Mavrica«, pesmi. — 21.20: koncert violinista Arriga Serata, v odmoru predavanje v slovenščini. — 22.: koncert zbora Glasbene Matice ljubljanske pod vodstvom dirigenta Samo Hubada. — 22.30: pestra glasba. — 22.45: poročila v slovenščini.

PETEK, 25. JULIJA 1941-XIX.

7.30: poročila v slovenščini, 7.45: operetna glasba, v odmoru napoved časa iz Rima, 8.15: poročila v italijanščini, 12.30: poročila v slovenščini, 12.45: slovenska glasba, 13: napoved časa — poročila v italijanščini, 13.15: Komunike Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: orkester pod vodstvom mojstra Angelinia, 14: poročila v italijanščini, 14.15: Radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanca; lahka glasba, 14.45: poročila v slovenščini, 17.15: koncert pianistke Zite Cucchielli Lane, 17.40: koncert tenorista Valterja Pacifica Brunellia, 19: tečaj italijanščine, poučuje prof. dr. Stanko Leben, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: simfonična glasba, 20: napoved časa — poročila v italijanščini, 20.20: slovensko predavanje, 20.30: odlomki iz del italijanskih pisateljev Ottocenta, orkester pod vodstvom mojstra Simonetta, 20.55: slovenski vokalni kvintet in kmečki trio, 21.25: rimska glasba, 21.50: koncert violinista Karla Rupla, 22.20: pestra glasba, 22.45: poročila v slovenščini.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 22. julija: Marija Magdalena

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Vedno konča tako
Kino Sloga: Morje
Kino Union: Železna maska
Veseli teater: ob 20.30 v Delavski zbornici

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Kaznovani mesarji

Ljubljana, 22. julija.

Patrole Kr. Kvesture, ki nadzorujejo trg, so v preteklih dneh ugotovile, da so sledeči mesarji zagrešili prekrške obstoječih odredb, ker so prodajali po višjih cenah:

1. Alojz **Marjetič**, Poljanska cesta 77,
2. Josip **Musar**, Sv. Petra cesta 61,
3. Anton **Peršin**, Vodovodna cesta 34,
4. Alojz **Ponikvar**, Vodnikova cesta 240.

Glede Peršina in Ponikvarja je Eksc. Visoki Komisar razen ovadbe sodišču odredil tudi zatvoritev njunih mesarij za 10 dni, Marjetiču in Musarju pa je zaradi ponovnih prekrškov prepovedano nadaljno obratovanje.

Mesarja Peršin in Ponikvar morata za dobo zatvoritve obratov plačati vse prejemke svojim nastavljencem.

Protest irskih nacionalistov

Dublin, 22. jul. s. V Belfastu je bil velik protestni zbor proti aretaciji nacionalističnega poslanca Chaira Healyja. Na zborovanju, katerega so se udeležili vsi nacionalistični poslanci in senatorji, je bila sprejeta naslednja resolucija:

Kot nacionalistični predstavniki energično protestiramo proti aretaciji poslanca Healyja, ki jo je odredil angleški minister Morrison, ker pomeni ta aretacija kršitev parlamentarne nedotakljivosti in žalitev nacionalnega čuta. Angleška vlada naj ve, da nacionalisti Severne Irske ostro obsojajo to ravnanje ter se spominjajo mnogih mladeničev, ki so bili zaprti brez vsake obtožbe in obsodbe in da se tem pridružuje sedaj usoda poslanca Healyja. Vsi so žrtve angleške demokracije in odgovornost zanje nosita parlamenta v Westminstru in Belfastu. Prepričani smo, da je drugi del Irske krivično odcepljen od ostalega naroda in da vsi državljani, pa naj bivajo kjerkoli, obsojajo samovoljnosti angleške policije.

Oh, ta leta

Filmska igralka Harina Hardtova je včasih zelo strupena. Nekoč je sedela med svojimi tovarišicami in govorilo se je o večno perečem vprašanju starosti. Harina ni prikrivala svojih let in to ji tudi ni bilo potrebno. Odkrito je priznala, koliko je stara. — Zdaj mi pa povej po pravici, koliko si stara ti, se je obrnila k eni svojih tovarišic:

— Žal je zlezlo že na šestintrideset, — je odgovorila tovarišica s trpkim nasmehom.

— Reaumurja ali Celzija? — je vprašala Hardtova.

Malo italijanščine za vsak dan 25

»Vi siámo mólto obbligáti!« je rekel koj spočetka gospod Piškur Bolčiju, da bi ga podražil.

»Grázie!« se je priklonil Bolči. »Ampak čakajte, ‚obbligáre' je lepa prilika, da vas opozorim na neke posebnosti pravilnih glagolov na ‚-are'!«

»Že spet glagoli in že spet nepravilnosti!« se je mahoma zresnil gospod Piškur.

»Ne, ne, le brez skrbi, danes vam bom sicer prizanesel z glagoli. Samo o glagolih na **-care** in **-gare** bom nekaj povedal. Sicer si pa sam kriv, ker si me začel dražiti s svojim ‚obbligati'...«

»Poba salabolski, vse obrneš tako, da je zate prav,« je godrnjal gospod Piškur.

»Torej: glagoli, katerih nedoločnik se končuje na **-care** ali **-gare**, vtikajo nam že znani ‚blagoglasni' **‚h'** med osnovo in med tiste končnice, ki se začenjajo z **‚e'** ali z **‚i'**...«

»Zdaj pa že spet tako učeno govori, da mu človek pri najboljši volji ne more slediti. Pomisli vendar, da sem danes osem ur pretičal v pisarni!« je zarentačil gospod Piškur.

»Najbolje bo, da poveš kakšne primere,« je svetovala gospa Piškurjeva.

»No, recimo: futur ali prihodnji čas glagola parlare je — parl-erò'. Po istem vzorcu bi bil futur ali prihodnji čas glagola obbligare — **obblig-ero**. Čakajte, da napišem.« Bolči je napisal obliko in porinil list pred gospoda Piškurja. »Kako boš to bral?«

»Obbli—,« gospod Piškur se je ustavil. »Hm, obbli—, seveda, drugače ni mogoče brati: obblidžerò. Kajpak — obblidžerò. Haha!«

»Smešno, kaj? No, vidiš, ker pa ne smem slišati **‚dž'**, ampak **‚g'**, moram poklicati na pomoč — «

»Blagoglasni **‚h'**!« se je zarežal gospod Piškur.

»Točno!« je rekel Bolči. »Zato napišem to obliko takole...« Spet je vzel Bolči list papirja in napisal nanj takole: »Obbligh-erò.«

»Zdaj pa že razumem!« je rekla gospa Piškurjeva. »‚C' mora ostati **‚k'**, **‚g'** pa mora ostati **‚g'**. Ker to drugače pred **‚e'** in **‚i'** ni mogoče, nastopi **‚h'** vmes!«

»Glej jo, glej jo, našo mater, še ona zna učeno govoriti!« se je zahaljal gospod Piškur. »Upam, da bo zdaj konec teh glagolov za nocoj! Ali imaš morda še kaj povedati?«

»Ebbène, possiámo finíre, se voléte.«

»Si, si!« je kimal gospod Piškur.

»Veraménte?« je hotel še dražiti Bolči.

»Kaj? Kaj je ‚veraménte'?«

»I, kaj se pa pravi ‚véro, véra'?«

»Véro, véra = resničen, **-a**,« je pohitel gospod Piškur.

»No, ‚veraménte' pa pomeni ‚resnično'. To je **prislov**.«

»Viš ga, z glagoli je odnehal, zdaj nas bo pa s prislovi gnjavil!« je rekel gospod Piškur.

»Kaj pa bi sploh rad?« je rekla gospa Piškurjeva. »Nič ti ni prav. S samim govorjenjem tudi nikamor ne pridemo!«

»No, seveda, dva proti enemu — rajši utihnem,« se je vdal gospod Piškur.

»Izvedène prislove tvorimo iz pridevnikov, ki jim pritaknemo končnico **‚mente'**. Recimo: prudènte — pameten; pametno — prudenteménte. Če pa imamo pridevnik na **-o**, **-a**, kakor na primer: véro, véra, potem pritaknemo končnico **-mente** na žensko obliko — «

»Mhm, dame imajo prednost!« je brundal gospod Piškur.

»Tako, da se glasi prislov resnično = veraménte. Avéte capíto?«

»Si, signóre, sicúro.«

»Kadar pa se pridevnik končuje na **-le**, potem končni **-e** pred prislovovo končnico **-mente** odpade. Recimo: gentíle — vljuden. Prislov: ne gentileménte, ampak samo: gentilménte.«

»Siète mólto gentíle,« se je nasmehnila gospa Piškurjeva.

»Kar hvali sina, kar! ‚Mólto' gentile, seveda, še kaj več!«

»Več ne more, papa, ker ne zna!« je rekel Bolči.

»Si ga videla, sina, kako je ‚gentíle'! Ne znaš, si slišala, mama, ne znaš?« je zbadal gospod Piškur.

»Ne zna, ne, ker še jemali nismo: stopnjevanja pridevnikov in prislovov namreč!« se je zasmejal Bolči.

»Aha! In tudi to bomo še vzeli nocoj?«

»Tudi to! Kriv si pa spet sam, ker si me spomnil, papa!« je rekel Bolči.

»Zdaj pa sploh umolknem,« se je zavzel gospod Piškur.

»Pridevnik tvori primernik, to je, drugo stopnjo ali komparativ, drugače kakor ga tvorimo v slovenščini. Mi rečemo, na primer: bogat — bogatejši. Pridevniku torej dodamo končnico **-ejši**. Lahko pa tudi rečemo: bolj bogat. In tega se drži italijanščina. Stvar je torej na moč preprosta: komparativ tvorimo z besedico bolj = **più** (izg. pjú). Bogat = rícco, ricca. Bogatejši, bogatejša = **più** ricco, **più** ricca. Preseženik, to je, tretja stopnja, pa se tvori tako, da postavimo pred drugo stopnjo določni artikel: najbogatejši, najbogatejša = **il più** ricco, **la più** ricca.«

»No, to pa res ni nič hudega,« je zamomljal zase gospod Piškur.

Bolči ga je samo od strani pogledal in pomežiknil materi. »Pač pa imamo nekaj nepravilnosti. Vsak jezik pozna namreč primere nepravilnega stopnjevanja. Jih bom kar napisal.«

Bolči je vzel list papirja in začel pisati.

Buòno — dober, miglióre (izg. miljóre) — boljši, il miglióre — najboljši;
cattívo — slab, peggióre (izg. peddžóre) — slabši, il peggióre — najslabši;
gránde — velik, maggióre (izg. maddžóre) — večji, il maggióre — največji;
píccolo — majhen, minóre — manjši, il minóre — najmanjši.

»Poleg presežnika z ‚il più...' oziroma ‚la più...' imamo še enega, ki ga prevajamo s ‚prav', ‚zelo' in podobno. Prav lep, zelo lep, na moč lep = **bellissimo**, **-a**. Pridevniku sem tedaj dodal končnico **-issimo** za moški, **-issima** za ženski spol. S tem pa za nocoj končajmo!«

DNEVNE VESTI

— **General Saporiti umrl.** Iz Rima poročajo, da je umrl tam armadni general v rezervi in senator Alessandro Saporiti. Pokojni je bil rojen 12. februarja 1863 v Comu in svojo vojaško karijero je začel l. 1883. kot pehotni podporočnik. Vojaško visoko šolo je absolviral v Modeni. V svetovni vojni je bil kot polkovnik 60. pehotnega polka in večkrat se je v bojih odlikoval. Brigadni general je postal leta 1916, divizijski pa l. 1917. Poveljeval je raznim divizijam na različnih odsekih fronte, nekaj časa pa tudi 28. armadnemu zboru. Imel je več visokih odlikovanj. Od marca 1939 je bil član senata.

— **Ukrepi za pospeševanje turizma.** Duce je sprejel senatorja Carla Bonardija, predsednika italijanske turistične zveze (CTI), ki je poročal o delovanju organizacije v zadnjih dveh letih. Duce je odobril spored delovanja zveze za naslednjo poslovno dobo in je odredil, naj zveza spopolni kolikor mogoče hitro zbirko zemljevidov in turistične ilustrirane literature dežel v novih ozemljih Italije in dežel, ki so v italijanskem vplivnem področju.

— **Železniška nesreča.** V predpretekli noči se je pripetila železniška nesreča na progi Milano—Chiasso. Tovorni vlak, ki je privozil iz Come, se je iztiril na mostu, tedaj pa je privozil iz Milana vlak z 11 vagoni, v katerih so se peljali italijanski delavci, namenjeni v Nemčijo. Pet vagonov tega vlaka je skočilo s tira. Nesreča je zahtevala 30 smrtnih žrtev, 50 delavcev pa je bilo ranjenih.

— **Ljudsko gibanje v juniju lani.** V 98 italijanskih pokrajinah je bilo po uradnih podatkih v juniju 17.803 porok, 74.163 novorojenčkov, 43.414 ljudi pa je umrlo. V letošnjemu juniju pa je bilo 30.749 rojstev več kakor smrtnih primerov.

— **Sanitarna avtokolona v št. Juriju.** V petek 18. t. m. je bila v št. Juriju Sanitarna avtokolona notranjega Ministrstva pod vodstvom dr. Duceja. Izvršenih je bilo 1043 pregledov. Prebivalstvo je bilo zelo zadovoljno in je hvaležno italijanski vladi, ki je omogočila ljudstvu brezplačne zdravniške preglede. Vsi si žele še večkrat v svoji sredi pozdraviti visoke goste. Med opoldanskim odmorom so gostje obiskali naš podzemski čar in naš ponos: Župana Permeta jamo.

— **Popravek naredbe o pribitkih v nadrobni prodaji.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 57 z dne 16. t. m. 1941-XIX. E. F. objavlja naslednji popravek: V naredbi o določitvi pribitkov v nadrobni prodaji št. 63. objavljeni v 55. kosu »Službenega lista« z dne 9. julija 1941 se mora točka 38 v čl. 1. pravilno glasiti: 38. obutev vseh vrst ... 20%.

— **Hitro se je zjasnilo.** Včeraj dopoldne in tudi še popoldne smo mislili, da bomo imeli nekaj dni pusto deževno vreme, pa smo se zmotili. Dopoldne je precej močno deževalo, da je zemlja za silo namočena. Do krompirja nemara vlaga povsod ni prišla, ker je bila zemlja preveč izsušena, pač pa je bilo dovolj deževja za sočivje. Popoldne ni več deževalo, bilo je pa še precej oblačno. Proti večeru se je pa jelo nebo jasniti in pred zahodom je solnce nekaj časa prijetno sijalo. Bilo je pa kljub temu hladno. Noč je bila za ta letni čas izredno hladna. Davi je ležala nad ljubljansko kotlino gosta megla kakor jeseni. Toliko megle poleti že dolgo nismo imeli kakor letos, ko je poletje sploh hladno. Z dežjem smo menda zaenkrat opravili. Kmetje bodo veseli, če bo vsaj nekaj dni zdaj lepo vreme ,da bodo lahko v redu pospravili še pšenico.

— **Že 14 transportov hrvatskih delavcev v Nemčijo.** V petek je krenil iz Hrvatske v Nemčijo že štirinajsti transport delavcev. Od maja je šlo v Nemčijo že 20.000 hrvatskih delavcev. Z zadnjim transportom je šlo v Nemčijo tudi mnogo hrvatskih deklet, ki jim je obljubljena tam služba hišnih pomočnic.

— **Nesreča pri igri.** V Grazu sta se igrala 9letna Viljemina Krope iz Maribora in neki deček iste starosti. Med igro je pa deček sunil deklico s komolcem v oko in ji ga poškodoval tako, da so jo morali odpeljati v očesno kliniko.

— **Ponesrečena kolesarka.** V Grazu se je težko ponesrečila 48letna žena pivovarniškega delavca Filomena Petrič. Padla je s kolesa in zadobila tako težke poškodbe, da je izgubila mnogo krvi. Z rešilnim avtom so jo prepeljali v bolnico.

Iz Ljubljane

—lj **Nova brv čez Gruberjev prekop bo v kratkem odprta.** Elegantni mostič, ki ga je mestna občina napravila s Streliške ulice čez Gruberjev prekop na Hradeckega cesto, je že precej časa dozidan, vendar ga pa ni mogoče odpreti, ker je še brez ograje. Ograja je bila namreč naročena onstran sedanje meje ter je bilo treba premagati mnogo ovir, vendar se je pa tudi pri tem pokazala velika naklonjenost Visokega Komisariata mestni občini, da je sedaj ograja že v njenih rokah brez večjih stroškov. Postavljanje ograje bo trajalo vsaj 10 dni, med tem bo pa narejena tudi pot z mosta na Hradeckega cesto, kar bo trajalo samo nekaj dni, da ta priključek ne bo prav nič zavlačeval del. Most bo torej odprt čez 14 dni, seveda le tedaj, če spet ne bi nastopila kaka višja sila. Ljubljančani so bili upravičeno že nestrpni, saj ta most mestne uprave obljubljajo občanom že desetletja in je šele sedanja mestna uprava izpolnila obljubo ter ustregla zlasti Podgolovčanom. Pa tudi središče mesta vedno težje pričakuje otvoritve novega mostiča, saj so nove razmere pokazale, kako velike vrednosti je Golovec za vse ljubljansko prebivalstvo. Zato lahko tudi trdimo, da z novim mostičem dobi naše prebivalstvo pridobitev, ki je sedaj vsaj dvakrat toliko vredna kot bi bila pred letom. Že sedaj zelo lepi most bo okrašen še s prav lepimi kandelabri in prav do Streliške ulice ves asfaltiran, da bo tudi z estetske strani med najbolj uspelimi stavbami našega mesta.

—lj **Maksimalne cene za povrtnino in razne sadeže** je mestni tržni urad po pooblastilu Visokega Komisarijata spet določil dogovorno z zastopnicami gospodinj in prodajalk za ta teden. Po določitvi teh cen ne sme v Ljubljani nikdo prodajati navedenih pridelkov po višjih cenah, pač pa se bo gotovo že med tednom nekaj stvari še pocenilo. Maksimalne cene so naslednje: koleraba 1.50 L, rdeča pesa 1.50 L, uvoženi krompir 1.80 L, domači kifeljčar 2 L, domači nizki fižol 2 L, zeljnate glave in ohrovt 1.50 L, solata v glavicah 1.50 L, kumare 1.80 L, velike jedilne buče 0.50 L, vse seveda za kilogram; 100 kumaric za vlaganje 6 L, 4 korenčki v šopku 0.20 L, liter lisičk 1.50 L, borovnic 2 L, namiznih malin 4 L. Te cene so obvezne tako za prodajalke kakor za gospodinje ter bo vsaka kaznovana, če bi prodajala ali kupovala navedeno blago po višjih cenah. Enako je prepovedano tudi vmešavanje v pogajanja, še posebno pa otipavanje blaga. Prav tako pa opozarjamo vse prodajalke in kupovalke, da imajo tržni organi strogo naročilo, da morajo vsako gručo okrog prodajalk takoj postaviti v vrsto.

—lj **Nemške marke zamenjujejo.** Zadnje dni je posebno živahen promet v prostorih Italijanske banke v Knafljevi ulici. Dan za dnem prihaja mnogo ljudi, ki zamenjujejo nemške marke za lire. Ker je bil doslej precej hud naval so se morali ljudje razvrščati po stopnišču in v bančne prostore so puščali le posameznike.

—lj **Reševalni tečaj.** Ljubljanska plavalna šola na kopališču SK Ilirije razpisuje tečaj v reševalnem plavanju za sportnike, samaritane Rdečega križa ter prostovoljne in poklicne gasilce. Tečaj bo od 1. do 16. avgusta vsak dan razen nedelj in praznikov od 7.30 do 8.30 ure. Pouk v tečaju bo 10 dni, poslednji trije dnevi so namenjeni za izpite. Tečajnina za ves tečaj znaša Lir 25.— po osebi. Istočasno s tem tečajem razpisuje Ljubljanska plavalna šola za čas od 9. do 16. avgusta II. izpit s ponavljanjem za vse absolvente prejšnjih reševalnih tečajev. Tečajnina za absolvente znaša Lir 15.—. V tečaj bodo sprejeti le oni, ki res obvladajo prsno in hrbtno plavanje. Po končanem tečaju bo prejel vsak tečajnik spričevalo o uspehu pri končnem izpitu. Prijave se sprejemajo osebno ali po pošti do 28. julija zvečer na naslov Ljubljanska plavalna šola — kopališče SK Ilirije.

—lj **Irina in Maks Kirbos,** ki sta pred kratkim z odličnim uspehom nastopila s samostojnim baletnim večerom in se predstavila ljubljanskemu baletnemu občinstvu kot plesalca izredne tehnike in znanja, priredita v soboto 26. t. m. v opernem gledališču svoj drugi solistični baletni večer. Ker bo ta večer obsegal deloma nov program, nanj že danes opozarjamo. Program celotnega večera priobčimo v eni izmed prihodnjih številk.

TOREK, SREDA, ČETRTEK
V DELAVSKI ZBORNICI ob ½9. uri
VESELI TEATER
Predprodaja vstopnic: trafika SEVER, LJUBLJANA, Selenburgova ulica

—lj **Izlet SPD v nedeljo 27. julija t. l.:** Iška in Zala. V hladu ob Iški se povrnejo čka za Ljubljančane. V valovih bistre Iške se številni izletniki ohlade in odpočijejo. Slovensko planinsko društvo priredi v nedeljo dva izleta v Iško. Prvi skupini se morejo pridružiti kolesarji, ki se zberejo pri Karlovškem mostu ob 7. uri zjutraj, da krenejo pod vodstvom do zavetišča v Iški, kjer shranijo kolesa. Vodnik jih nato odpelje po bližnjici na Zg. Ig in dalje na vrh Krima. Po oddihu in razgledu po Ljubljanski pokrajini krenejo izletniki proti Ustju in po »kozini« v Vrbico, kjer se stekata Aška in Zala. V hladu ob Iški se povrnejo nazaj do zavetišča SPD, odkoder se odpeljejo s kolesi popoldne nazaj proti Ljubljani. — Kdor pa noče s kolesom v Iško, se pa odpelje ob 8. uri zjutraj z avtobusom s Krekovega trga. Seveda se morajo za prvo in drugo skupino prijaviti udeleženci najkasneje do sobote dne 26. t. m. opoldne v društveni pisarni SPD.

— lj **Prošnja mestnemu magistratu.** Mestni magistrat naj bi omogočil, da bi nosili ljudje jajca valit v škatlah z naslovom na vsakem jajcu in škatli. V valilnici bi pa s številko zaznamovali presledek. Priporočljivo bi bilo poskusiti to že letos jeseni. Za februar pa naj bi si mestna občina nabavila več valilnih aparatov. Tako bi lahko bilo omogočeno mnogim zasebnikom, da bi prišli do piščancev in do prvovrstnih kokoši jajčaric. Drugi kmetje in tudi meščani imajo le po eno prvovrstno kokoš, ker imajo večinoma mešane kokoši. Če bi pa bila na razpolago stalno mestna valilnica, bi ljudje z veseljem dali valit jajca od najboljših kokoši in tako bi lahko dosegli lepe uspehe.

—lj **Vegova ulica je zopet odprta.** Cesta v Vegovi ulici je bila zadnje tedne katranizirana in utrjena med Kongresnim trgom in vseučiliško knjižnico. Zdaj je v tem delu zopet odprta za vozovni promet. Kmalu bo cestišče utrjeno tudi do Napoleonovega trga, kjer je zdaj cesta še zaprta.

lj— **Pevski zbor Glasbene Matice** bo imel drevi ob 20. uri vajo celokupnega mešanega zbora. Vaja je važna radi nastopa v radiju v četrtek dne 24. t. m. Odbor pevskega zbora prosi točne in polnoštevilne udeležbe.

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo na poizvedovalnem oddelku:

Benko Marija, pri g. Fortunat, Žabjak 3, Brezigar Milena, bančna uradnica, Colnar Janko, Keržičeva 6, Gostinčar Meta, upravnica pošte, Grčar Dušan, Dolenjska 59, Grilj Viktor, organist, Grmek Nada, Šiška, Hribar Ženko, Tyrševa 90 Kafler Alojzija, Kolezijska ul., Kuhar Nada, Tyrševa 33, Lilija Melhior, Kodeljevo, Ločniškar France, Križevniška ul., Mevlja Vekoslav, glavna pošta, Modic Ludvik, Vič, Mravljak Ivan, prof. real. gimn., Ložar Nikolaj, Novak Ivan, Ižanska c., Pik Boris, Cesta na Rožnik, Potočnik Martin, Vič, Ravbar Ivana, Tobačna ul. 14, Remec Vera, Krakovski nasip 18-I, Roth Danijel, Marjanišče, Skušek-Tsu Marija, Karlovška cesta, Škerjanc Ivan, Tabor, Zega Nikolina, Zelena pot 2, Zupančič Silva, Tyrševa cesta, dr. Jenko France.

Svojci vseh onih vojnih ujetnikov, ki so se oglasili z dopisnico ali s pismom, kjer je bila označena točna številka taborišča in ujetnikova številka, naj prinesejo domovnice o pristojnosti v Ljubljansko pokrajino v pisarno Rdečega križa na Miklošičevo c. 22b, da jih odpošljemo na pristojna mesta. Svojci vseh onih vojnih ujetnikov pa, ki se do danes še sploh niso oglasili, pa naj javijo s točnimi podatki pogrešanega vojaka v isti pisarni R. K.

Obvestila o pogrešancih naj dvignejo:

Bobič Ladislav, Dacar Peter, Gobec Vekoslav, Vranies Ljubica.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri!

KINO UNION TELEFON 22-21
Napet film po Dumasovem romanu
ŽELEZNA MASKA
Borba dvojčkov za francoski prestol
Film v celoti opremljen s slovenskimi napisi

KINO MATICA TELEFON 22-41
Vesela in zabavna opereta
»VEDNO KONCA TAKO«
A. de Bousny V. de Sica N. Francy
Priljubljeni napevi — originalni plesi

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Globoka in skrajno napeta filmska drama iz življenja ribičev v borbi za življenjski obstoj
MORJE
V. Balestrieri, L. Beghi, C. Bassegio, U. Ceseri, G. Grasso

Izšel je tednik
»NAŠ KINO«
— posegajte po njem!

Gospod Cvikl Alojz je poklonil Rdečemu križu L 100.—. Plemenitemu darovalcu iskrena hvala.

Zadružniki, stanujoči v hiši Občekoristne zadruge za stavbe in stanovanja v Ljubljani, so darovali L 106 Rdečemu križu namesto venca na grob umrle članice gospe Gaspari Fanike, soproge akademskega slikarja. Plemenitim darovalcem se iskreno zahvaljujemo.

Iz Trebnjega

— **Ponovna licitacija za gramoz.** Ker prva in druga licitacija za dobavo gramoza za nekatere naše dovozne ceste v Trebnjem ni uspela, je razpisana iz formalnih ozirov še tretja licitacija, ki bo 24. t. m., v pisarni okrajnega cestnega odbora v Novem mestu. Osnovna cena za dobavo gramoza za navedene ceste je določena od 50 do 60 lir in je z ozirom na ugodno ceno pričakovati da bo tretja licitacija uspela. V nasprotnem bo pa okrajni cestni odbor izvedel dobavo gramoza v lastni režiji.

— **Najstrožji pasji kontumac** je odrejen tudi za okraj Trebnje in morajo biti vsi psi noč in dan zavarovani v zaprtih prostorih. Ker se po Trebnjem in okolici še vedno potepa nekaj psov — menda neznanih lastnikov — bo vse te pse v prihodnjih dneh pokončal konjač. Zato naj lastniki psov poskrbe, da bodo psi zavarovani tako, kot predpisuje tozadevna kontumačna odredba, ker konjač ne sme in ne bo upošteval nobenih izgovorov.

— **Žetev ječmena** je končana in so pričeli žeti pšenico. Letošnji pridelek je dosegel vsa pričakovanja in je letina tako dobra, kot že dolgo ne. Klasje je bogato, zrnje debelo in polno. Žetev pšenice bo ta teden opravljena, potem bo pa treba sejati ajdo, kdor je še ni.

— **Poravnajte naročnino!** Vse, ki imajo zaostanke na naročnini, bo te dni obiskal naš dopisnik in jih naprošamo, da zaostanke poravnajo, sicer bi jim morali list ustaviti. Mesečna naročnina za »Slovenski Narod« znaša samo 6 lir.

Umetnine na dražbi

Na javni dražbi umetnin v Berlinu sta dosegla najvišjo ceno Lembachov Bismarckov portret iz leta 1893. in Henricha Zügela »Ovca«. Ti dve sliki sta bili prodani po 60.000 mark. Nasprotno je pa dosegel Rembrandtov portret »Borca« iz leta 1630/31 razmeroma nižjo ceno, namreč 54.000 mark. Nepričakovano visoko ceno sta dosegli Grützerjevi pokrajinski sliki in sicer prva 50.000, druga pa 18.000 mark. Pač sta pa prišla Makartov portret »Mlade dame) in Leiblova »Svetlolasa ženska glava« v roke novih lastnikov razmeroma zelo poceni. Prva je bila prodana za 8.000, druga pa za 20.000 mark. Druga Leiblova slika »portret kmetice« sploh ni našla kupca, čeprav so jo ponujali za 10.000 mark.

Na dražbi je bila tudi lepa zbirka emajliranih tabatjerk. Bilo jih je okrog 50 in nekatere so bile prodane po 8.200 mark. Med umetninami na dražbi je bilo tudi več francoskih, švicarskih in dunajskih, ki so dosegle zelo visoke cene. Za Lembachova, Grützerjeva in Zügelova dela dosežene cene smatrajo strokovnjaki za rekordne.

Nova uporaba helija

Helij je zelo lahek, negorljiv plin, ki se je uporabljal doslej v prvi vrsti za polnjenje velikih zrakoplovov in registracijskih balončkov, s pomočjo katerih proučujejo učenjaki visoke zračne plasti. Zaradi velikega pomena za letalstvo je helij seveda drag, zlasti še ker ga je na svetu malo. Zdaj so pa jeli helij uporabljati tudi za dela pod vodo, bodisi da gre za kesone pri polaganju temeljev novih mostov, ali pa za potapljače, ki morajo delati pod vodo. Zraku primešajo helija in ta zmes ima velike prednosti pred navadnim zrakom pod pritiskom, ki morajo delati pod vodo. Zraku primešajo helija in ta zmes ima velike prednosti pred navadnim zrakom pod pritiskom, v katerem je dušik. Dušik se namreč pri večjem pritisku v krvi razkroji. Ko pa pritisk preneha se izloča v obliki muhurčkov in lahko žile povsem zamaši. Tako nastanejo omedlevice in težko dihanje.

Nasprotno se pa helij v krvi le neznatno razkroji in zato zrak, ki mu primešajo nekaj helija, ne vpliva tako škodljivo pod pritiskom, kakor zrak, v katerem je dušik.

Starost oken

Ljudje dolgo niso poznali steklenih oken. Orijentalci so imeli namesto oken mreže ali zavese. Kitajci so napenjali na okna tenko lakirano blago. Pozneje so delali okna iz brušenih lastur ali iz ploščic živalskih rogov. Rimljani so krasili svoja okna s fino brušenimi dragulji ali alabastrom in marmorjem. V Pompejskih izkopaninah iz leta 79 po Kristusu so pa že našli steklena okna. V tretjem stoletju najdemo v Evropi prve sledove steklenih oken.

V onih časih pa seveda pri nas še nihče ni mislil na izdelovanje oken, kakor jih imamo zdaj. To bi bilo veljalo za velik luksus. Francozi so napenjali na okna fino obdelano kožo ali z oljem prepojen papir. Prve steklarne so izdelovale prvotno samo majhne zelene v svinec vstavljene šipe, ki pa seveda niso dosegale staroarabskih svetilk, visečih v mošejah. Orijentalci so poznali izdelovanje stekla mnogo prej in bili so v tem pogledu naprednejši.

Nekaj o popru

Evropo je seznanila s poprom ekspedicija Aleksandra Velikega v Indijo. Poper so pošiljali v Aleksandrijo, kjer so ga prekladali in od koder se je razširila potem trgovina z njim po vsem rimskem imperiju. Tudi razmah Benetk v poznejšem srednjem veku je bil večinoma posledica trgovine s poprom. Benečani so ga kupovali od arabskih trgovcev in razpošiljali po vsej Evropi. Severno od Italije so postala središča te trgovine Brugge, Augsburg in Nürnberg. Vojne s Turčijo so zavrle trgovino s poprom preko Male Azije in Egipta. Treba je bilo iskati novih potov in zvez. Mesto Benetk je zavzela Lisabona. Portugalci so malone monopolizirali trgovino z Indijo in prvi so prišli od vzhoda do »Poprovega otoka« Molukke.

Leta 1595 so poslali Holandci prvo znanstveno ekspedicijo na Sundske otoke in kmalu so se jeli polaščati trgovine s poprom, izkoriščajoč pri tem osovraženost Portugalcev. Dobiček je znašal takrat 1000 odstotkov. Trgovini s poprom pripada v dobi kapitalizma čast, da se je porodila v njem pramati vseh modernih delniških družb, namreč Holandska vzhodno azijska družba. Kmalu pa je dobila rivalinjo v angleški East Indian Company. Toda Holandci so ohranili monopol do konca 18. stoletja. Potem so pa poper in dišave nehali biti glavno kolonialno blago. Njihovo mesto so zavzeli bombaž, kavčuk in nafta.

Konji v čevljih

Rimljani se prvotno niso borili proti krhkosti konjskih kopit s podkvami kakor mi. Takrat je bilo zelo važno izbrati za delo in rejo konja s trdimi kopiti. Kakor že Grki so tudi Rimljani utrjevali rogovino kopita s smolo. Uporabljali so pa tudi pravo usnjeno ali pleteno obutev za konje. Končno je bil izumljen železni hipposandal, čigar podplati so se dali pritrditi na kopiti in privezati h gležnju. Tako se je razvila nekakšna podkev ali konjsko obuvalo, ki se je dalo obuvati in sezuvati. Med tem razvojem je bila doba, ko so hodili konji obuti kakor ljudje.

Kaj pripoveduje ujet sovjetski polkovnik

Berlin, 21. jul. s. Po nemških poročilih je bilo pri očiščevalnih operacijah v področju Kišinjova ujetih nadaljnjih več tisoč rdečih vojakov. Med njimi je tudi polkovnik Valentin Gavrilov, ki je nemškemu poveljniku izjavil:

Po večdnevnem begu sem se odločil, da prostovoljno preidem k Nemcem, ker nisem verjel divjim zgodbam, ki jih pripovedujejo politični komisarji o Nemcih, zaradi česar se tudi nisem ubil kakor mnogi drugi oficirji.

Na vprašanje o vtisih, ki jih je dobil o vojaških operacijah boljševiške Rusije, je polkovnik Gavrilov odgovoril:

Vojna ni bila za nas presenečenje. Vedeli smo, da je vojna blizu, ko je Stalin prevzel predsedstvo sveta ljudskih komisarjev. Vojna proti Nemčiji naj bi bila izhodišče za komunistično osvoboditev tega sveta.

POMIRJENJE

— Marička, ki je bila lani v službi pri nas, je zdaj tvoja služkinja?

— Da, toda bodi pomirjen, zaenkrat ji ne verjamemo niti polovico tega, kar pripoveduje o tebi.

LESEN PAVILJON pripraven za gostilniške vrtove ali podobno prodam po zelo ugodni ceni. Poizve se na telefonu št. 27-18 ali 36-20. 1233

KOPALCI! Solnčarice se vam ni treba bati, če redno po solnčenju ali kopanju popijete čašo **»AMBROŽEVE MEDICE«,** ki vam prijetno ohladi kri in umiri prehiter obtok. Pristno dobite samo v MEDARNI — Ljubljana, Židovska ulica 6. 39 T

VAŽNO za absolventke vseh šol, ki se zanimajo za šivanje! Krojna šola priredi v mesecu avgustu poseben tečaj, ki bodo z njim udeleženke pridobile zajamčeno popoln pouk v prikrojevanju vseh damskih oblačil. Po izvršenem teoretičnem tečaju se bo vršil tudi praktičen tečaj v šivanju. Nadaljnja pojasnila daje in sprejema prijave do vštetega 25. julija T. KUNC, lastnik oblastveno dovoljene krojne šole v — Ljubljani, Aleksandrova cesta 5/II. 1213

ČEVLJE moške in ženske ter sandale — kupite ugodno pri znani veletrgovini s čevlji Aleksander Oblat, Sv. Petra cesta št. 18. 1215

DVE OPREMLJENI SOBI s kopalnico ali 1 sobo z dvema posteljama in kopalnico iščem za takoj. - »Slavonija-furnir«, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (telefon 27-56). 1232

POHIŠTVO po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

LAMPADE
Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandiosi stabilimenti di Alpignano (Torino), dotati di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.
Richiedere listini alla:
PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20
PHILIPS
Vsakovrstne električne žarnice, za različne uporabe, proizvod znanih velikih tvornic v Alpignano (Torino), opremljenih z najmodernejšimi stroji in z dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.
Zahtevajte cenik pri:
PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20
ŽARECA LUČ

ITALVISCOSA
CORSO VITTORIO EMANUELE No 37-39
MILANO
Società per la vendita esclusiva delle fibre tessili artificiali VISCOSA prodotte da:
Družba za izključno prodajo umetnih tkalnih vlakenj VISCOSA, ki jih izdeluje:

SNIA VISCOSA
SOCIETA NAZIONALE INDUSTRIA APPLICAZIONI VISCOSA
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
MILANO — Via Cernaia No 8
Stabilimenti:
Prodajalne:
Altessano, Casale Monferrato, Ceriano Laghetto, Cesano Maderno, Cismon del Grappa, Cocquio, Ferrara, Reggio Emilia, Apuania, Magenta, Pavia, Torino Lavorati, Torino Meccanico, Torino Stura, Torviscosa, Varedo, Venaria Reale, Venaria Solfuro, Vittorio Veneto, Voghera, Barcellona (Spagna) Città del Messico (Messico), Oporto (Portogallo)

CISA VISCOSA
COMPAGNIA INDUSTRIALE SOCIETA ANONIMA VISCOSA
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
ROMA — Via dei Sabini No 4
Stabilimenti:
Prodajalne:
Concorezzo, Cusano Milanino, Este, Gragnano, Napoli, Padova, Pedrengo, Ranzanico, Rieti, Roma, Terni, Collestatte, Torino.

SOCIETA ANONIMA ITALIANA PER LE FIBRE TESSILI ARTIFICIALI GIA CHATILLON
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
MILANO — Via Conservatorio No 13
Stabilimenti:
Prodajalne:
Castiglion Dora, Ivrea, Vercelli, Rho, Pogliano, Motta S. Damiano, Trino Vercellese, Apuania, Novara.

Ljubljanski grad se preraja

Postal bo naša največja turistična privlačnost — Prejšnja in sedanja dela na našem gradu

Ljubljana, 22. julija.

O preurejevalnih delih na Gradu smo imeli prejšnja leta mnogo prilike govoriti. Delavci so bili zaposleni več let pozimi in poleti pri prezidavanju starinskega trdnjavskega zidovja na vzhodni strani. Urejenih je bilo tudi nekaj poti. Že zdavnaj so v javnost prodrli tudi glasovi o velikem načrtu prezidave gradu, ki naj bi postal nekakšna slovenska Akropola, velik muzej vseh slovenskih pokrajin. Le redki so upali, da bi bil ta načrt kdaj uresničen.

POZABLJEN KAPITAL

Toda kljub vsem velikim načrtom ni kazalo, da znamo ceniti Grad, hrib, ki nudi krasne razglede in sprehode, še manj pa grajsko poslopje. Niti dovolj dobrih poti ni držalo na Grad. Pozimi je bil Grad pogosto skoraj nedostopen. Edina vozna cesta včasih pozimi ni bila uporabljiva in zgodilo se je celo, da je na nji obtičal rešilni avtomobil, ki naj bi prepeljal grajskega stanovalca v bolnico. Grad je bil pozabljen kapital tudi še v letih, ko so se pri nas začel razvijati tujski promet ali ko smo vsaj mnogo govorili o njem.

PREJ JETNIŠNICA,

POTEM STANOVANJSKA HIŠA

Ni še tako dolgo, odkar grad ni več jetnišnica. Se med prvo svetovno vojno je bilo v gradu mnogo političnih kaznencev. Še vedno žive ljudje, ki so presedeli zaprti med mračnim in vlažnim grajskim zidovjem cela leta. Po vojni se je pa grad zazdel mnogo bolj vabljiv; čim je začela pritiskati stanovanjska kriza, je prišel v poštev kot stanovanjska hiša tudi grad. Bilo je celo mnogo več ljudi, ki bi se radi naselili v gradu, kakor prostora. Znano je, kako obljudena je bila tudi tako zvana viteška dvorana, ki ni imela primernih predelnih sten, a vendar se je v nji gnetlo več družin. Grajska stanovanja so bila v primeri z mnogimi zasilnimi stanovanji celo dobra, kajti prostori so imeli vsaj debele stene, ki so ščitile ljudi pred mrazom. Številni prostori pa niso zaslužili imena »stanovanje«; temni in vlažni so bili prava legla jetike.

GRADU NISO RADI RAZKAZOVALI

V nekem pogledu je bilo celo umestno, da na Grad niso držale zložne in vzorno oskrbovane poti ter da so si tujci premislili že ob vznožju hriba, če so se že namenili nanj. Najbrž bi izgubili dobro mnenje o Ljubljani, ko bi videli, kako se je ob poteh razraščal plevel, kako žalostno zapuščen je bil drevored in prostor ob gostilniškem paviljonu, tako zvana Grajska planota, kako je razpadalo grajsko zidovje na vzhodni strani hriba in kako nesnažen je bil vhod v grajski stolp. V gradu samem bi tujec lahko videl le revna stanovanja, če bi mu poslopje sploh kdaj razkazal. Ne bi vedel, na koga bi se naj obrnil, da bi mu razkazal grajske znamenitosti in najbrž bi ne videl niti grajske kapele, a v viteški dvorani bi ne bil zaželen. Gost bi se morda začuden vprašal, zakaj nam ni Grad bolj pri srcu, ko se z njega nudi krasen razgled — ne le na mesto, temveč tudi na planine.

NESREČNE ŠANCE

Trdnjavsko zidovje na Gradu je znano med meščani pod imenom šance. Njegova zgodovina je precej zanimiva, a zanj so se ljudje začeli zanimati bolj šele, ko je že precej razpadlo in so se končno delavci lotili dela, da ga popravijo. Širile so se govorice, da bo zidovje temeljito preurejeno po velikem načrtu. Toda načrt ni bil objavljen in nihče ni mogel zvedeti, kaj bo prav za prav nastalo iz šanc. Nekaj časa so celo razmišljali, da bi zgornji del najbolj načetega zidovja podrli in znižali hrib za njim, da bi se zemlja ne rušila. Ob ostanku zidovja bi naj držala na vrh iz Regalijevega gaja spiralna cesta. Vendar zidovja niso začeli podirati, temveč so razširili zgornji del zidovja ter zgradili pred njim tankim obližem. Ko je bilo to delo končano, nihče ni več mislil, da bo z zidovjem še toliko stroškov in preglavic. Toda »šance« so bile zelo slabo zakrpane. Obliž iz kamenja in opeke, površno prilepljen k staremu zidovju se je začel luščiti, ko se je spomladi odtajala zamrznjena malta. Zidovje je zopet pokazalo svoje staro lice.

DRUGO, TEMELJITO POPRAVILO ZIDOVJA

Vse priznanje je treba izreči restavraterjem trdnjavskega zidovja, da so ostali vztrajni ter da po prvem neuspehu niso opustili dela. Pravo delo se je začelo šele, ko so odluščili zadnje ostanke novega obliža. Trajalo je nekaj let, da so zidarji odstranili od zdravega, debelega zidovja vso načeto površino, jo temeljito očistili ter »plombirali« z dobro cementno malto. Popravljena površina je zelo hrapava, a zdrava. Voda ne more več nadaljevati razdiralnega dela, ker so vse razpoke temeljito zamazane. Toda zidovja niso le temeljito popravili, temveč so ga tudi precej preuredili v zgornjem delu, tako da je nastal cel sistem sprehajalnih, razglednih hodnikov in stopnišč. Zdaj je zidovje pristopno skoraj od vseh strani in pot drži tudi na njem, tako da si ga ljudje lahko dobro ogledajo in se razgledajo z njega in ob njem. Nudijo se jim res zanimivi, skoraj da edinstveni pogledi. Vsekakor spada zdaj to zidovje med tujsko prometni kapital Gradu.

NOVE POTI

Mnogo dela je bilo tudi s preureditvijo starih in ureditvijo novih poti. Stare poti so bile delno prestrme in zanemarjene, a ni jih bilo mogoče spremeniti. Skušali so jih pa dopolniti z novimi potmi. Uredili so novo pot, ki obkroža Grad skoraj vodoravno na severno zahodnem pobočju. To je izrazita sprehajalna pot, ker je ne uporabljajo ljudje, ki so namenjeni naravnost na vrh ali v mesto. Škoda le, da pot ni bila urejena bolj solidno. Premostiti so morali tudi del strmega pobočja, a most je lesen in bo kmalu doslužil. Tudi na južni strani imamo novo pot, ki drži po lesenem, precej dolgem mostu. S tega mostu se sicer nudi lep razgled, a škoda je, da se ne bo dolgo, kajti most bo prej ali slej strohnel, če ga ne bodo redno vzdrževali. Z vzdrževanjem bo pa precej stroškov. Krajša nova pot je tudi na južno zahodni strani trdnjavskega zidovja, nad Osojami. Več poti skoraj ni potrebno.

PREUREDITEV PLANOTE

Največ dela je bilo z ureditvijo široke poti ker je bilo treba za njo nasuti nekaj sto kubičnih metrov zemlje, ki drži v loku od trdnjavskega zidovja na severno vzhodni strani proti Grajski planoti. V zvezi z ureditvijo te poti so tudi obrezali delno vrh hriba nad vozno cesto, na severni strani. Pri tem so naleteli na živo skalo, lapor. Skale niso obsekavali, tako da štrli iz obrezane zemlje. To je nudilo vrtnarju priliko, da je skalo uporabil za izvirno zamisel: na nji je uredil alpinum, ki je najbrž največji v Ljubljani in zasluži tudi vso pozornost obiskovalcev Gradu. Na skali uspeva izredno mnogo vrst planinskih rastlin in vsem niti dobri planinci ne vedo imena. Grajsko planoto so preuredili že pred leti tudi nad Osojami. Tam so bile prejšnje čase zelenjadni vrtovi grajskih prebivalcev. Zdaj preurejajo planoto tudi pod drevjem na vzhodni strani gostilniškega paviljona.

PREZIDAVA GRADU

Šele letos so se lotili prve prezidave gradu, prej so samo urejevali trdnjavsko zidovje in poti.

Načrti o tej prezidavi so znani, saj so bili objavljeni. Na to delo smo tudi že nekajkrat opozorili še posebej. Delo zasluži večjo pozornost, po svojem obsegu pa tudi zaradi uporabe solidnega, dragega gradiva, klesanega kamna. Klesani kamen je precej dražji od betona in opeke. Precej zidovja bo povsem novega. Nad vhodom na grajsko dvorišče bo velik kamnit obok, kar je že samo na sebi veliko delo. V novejšem času so kamniti oboki pri nas že zelo redki. Na dvorišču pa vidimo še celo vrsto velikih kamnitih obokov nad okni, kakor pri starih arkadah. Slog prezidave je prilagojen starinskemu gradu. Iz prejšnjih opisov načrta se spominjate, da bo v tem prezidanem delu gradu s starim stražnim stolpom precej velika restavracija. Imela bo veliko razgledno teraso. Nad kamnitim obokom nad vhodom bo velika restavracijska soba. Na teraso bodo držale z dvorišča lepe stopnice. Novo, kamnito pritlično zidovje je že skoraj gotovo, narejenega pa tudi že nekaj oboka nad vhodom na dvorišče.

Marsikdo se vprašuje, ali bo ostalo le pri tej prezidavi gradu, ali pa bodo delo nadaljevali, ko bo sedanje gotovo. Nove oblasti so pokazale veliko zanimanje za restavracijo gradu, ker se pač dobro zavedajo, da tudi Ljubljana lahko postane pomembno tujsko prometno mesto in da je grad pravi turistični kapital. Upati smemo torej, da je sedanje delo samo začetek nadaljnih velikih del ter da se bo Grad s svojo krono, poslopjem vred, povsem prerodil v bližnji prihodnosti.

Bari: Duce pozdravlja alpince ob povratku iz Albanije

Obnovite naročnino!

Starost umetnikov in učenjakov

Povprečno dočakajo najvišjo starost pisatelji, za njimi pa umetniki in učenjaki

Letos 7. maja je praznoval stoletnico nemški slikar Richard Reinhard **Kröh**, doma iz Darmstadta. Njegov oče je bil generalni inspektor zasebnih zbirk velikega vojvode Ludvika III. Slikarstva se je učil najprej pri Rauppu, kjer se je seznanil z dunajskim slikarjem Moritzem von Schwindom, Ludvikom Richterjem, Leiblom in Grützner jem. Večino svojega življenja preživlja Kröh v rojstnem Darmstadtu, kjer ustvarja tudi svoje zadnje umetnine, slike hesenske pokrajine. Njegova dozorela umetnost je najlepše izražena v jasnih in veselih pa tudi klasičnih pokrajinah.

Ob tem redkem jubileju nemškega slikarja bo marsikoga zanimalo, kateri slavni možje so še doživeli visoko starost. Izmed upodabljajočih umetnikov je dosegel najvišjo starost grški slikar **Ephanor**, ki je bil star 100 let, ko je umrl. Slavni beneški mojster **Tizian** je dočakal 99 let in bi se bil najbrž uvrstil med stoletnike, če bi ga ne pobrala kuga. 93 let je dočakal francoski slikar Joseph Maria grof **Vien**, ki je živel ob koncu 18. ali v začetku 19. stoletja. Tizianov vrstnik, slavni kipar, slikar in Michelangelo **Buonarroti** je dočakal 89 let, flamski mojster Jakob **Jordaens** (16. do 17. stol.) 85 let, francoski slikar H. **Rigoud** (17. do 18. stol.) 84 let, Pierre **Mignard** (17. stol.) 83, francoski slikar Claude **Lorrain** (konec 18. in začetek 19. stol.) 81 let, slikar Noel **Coypel** (konec 17. in začet. 18. stol.) 79, slavni italijanski slikar Guercino da **Cento** (konec 16. in začet. 17. stol.) 76 let, beneški mojster **Tintoretto** (16. stol.) 76 let, nizozemski slikar Gerard **David** (15.—16. stol.) 73 let, francoski slikar Jean **Jouvent** (konec 17. in začet. 18. stol.) tudi 73 let, slavni francoski slikar Filip de **Campagne** (17. stol.) 72 let. 71 let sta dočakala francoski slikar Nicolaus **Poussin** (16. do 17. stol.) in angleški slikar J. **Reynolds** (18. stol.) 67 let sta dočakala italijanski klasični kipar in arhitekt Leonard da **Vinci** in David **Teniers** st. (16.—17. stol.).

Eden najstarejših pisateljev sploh je bil Francoz **Fontenelle Berard le Bovier** (17. do 18. stol), ki je dočakal 100 let. Največji grški tragik **Sophokles**, ki je živel v 5. stoletju pred Kristusom je dočakal 90 let. Slavni francoski pesnik **Voltaire** (17. do 18. stol.) je dočakal 84 let, nemški klasik **Goethe** 83, rimski satirik **Juvenal** v času cesarja Claudia 80, nemški pesnik **Wieland** tudi 80 let. Francoski romanopisec **Le Sage** je dočakal 79 let, dramatik Pierre **Corneille** 78 let, **La Fontaine** 74 let, rimski pesnik P. O. **Naso**, ki je živel v prvem stoletju pred in po Kristusu, je tudi dočakal 74 let. Njima sledi italijanski predhumanist **Petrarca** s 70 leti, Miguel Saavedra de **Cervantes**, slavni pisec Dona Quihota, (16. do 17. stol.) je dočakal 69 let, Francoz Harron **de Beaumarches** (18. stol.) 67 let, angleški epik John **Milton** (17. stol.) 66 let, francoski pisatelj J. **Rousseau** (18. stol.) tudi 66 let. Sledi francoski pisatelj **Fenelon** (17. do 18. stol.) s 64, najslavnejši prozaik 14. stol. Giovanni **Boccaccio** z 62, francoski tragik Jean **Racine** (17. stol.) s 60 leti, rimski pesnik **Horatius Flaccus** (prvo stoletje pred Krist.) z 57 leti, duhovni prvak italijanskega humanizma **Dante** in angleški pesnik A. **Pope** (17. do 18. stol.) s 56, slavni angleški dramatik William **Shakespeare** z 52, francoski dramatični pesnik **Moliere** ter epični in diktatični rimski pesnik Virgilius **Maro** pa z 51 leti. Izmed učenjakov so dosegli najvišjo starost angleški fizik Isaak **Newton** (17. do 18. stol.) 85 let, zvezdoslovec **Herschel** (18. do 19. stol) ter ameriški državnik in naravoslovec B. **Franklin** (18. stol.) 89 let, francoski naravoslovec grof **Buffon** (18. stol.) 81 let, nemški filozof Imanuel **Kant** (18. do 19. stol.) ter angleški naravoslovec in filozof **Watson** (13. stol.) 80 let, zvezdoslovec **Hebelius** (17. stol.) 77 let, grški filozof **Platon** (5. do 4. stol. pred Krist.) 75 let, francoski fizik in zoolog **Reaumur** (17. do 18. stol.) in angleški kirurg **Jenner** (18. do 19. stol.) 74 let, znameniti angleški filozof John **Locke** (konec 17. in začet. 18 stol.) 72 let, švedski botanik **Linne** (18. stol.) 71 let, slavni zvezdoslovec **Kopernik** (15. do 16. stol.) in nemški učenjak **Leibnitz** (17. do 18. stol.) 70 let, orijentalist **Hervey-Saint Denys** (19. stol.) 69 let, angleški astronom Edmund **Halley** (17. do 18. stol.) 68 let, Francis Bacon **Verulamsky** (16. do 17. stol.) 65 let, ustanovitelj primerjalne anatomije Francoz **Cuvier** (18. do 19. stol.) in grški filozof **Aristoteles** (4. stol. pred Krist.) 63 let, in italijanski zdravnik **Galvani** (18. stol.) 61 let.

Če vzamemo prvih deset iz vsake skupine in preračunamo povprečno starost vidimo, da je starost vseh skupin približno enaka. Najvišji povpreček imajo pisatelji, za njimi umetniki in na tretjem mestu so učenjaki.

50 letnica Kochovega zavoda

1. julija je minilo 50 let, odkar deluje v Berlinu zavod Roberta Kocha. Zavod je nastal iz Kochove potrebe po specialnem zavodu, ker dotedanje Kochovo področje ni zadostovalo. Ustanovljen je bil leta 1891, leto dni po objavi odkritja tuberkulina, zavod za znanstveno delo z obsežnimi kemičnimi in bakteriološkimi laboratoriji s fotoateljeji in stajami za poskusne živali. Institut je bil določen v prvi vrsti za borbo proti tuberkulozi. Toda kmalu se je delo Kochovih tovarišev razširilo tudi na proučevanje odpornosti proti vsem nalezljivim boleznim, zlasti davici, tetanu, kolerі in legarju. Tu so bili položeni temelji modernih metod cepljenja.

Kochov zavod v Berlinu je bil nazvan glavni stan moderne borbe proti nalezljivim boleznim. Roberta Kocha so klicali povsod, kjer so izbruhnile velike epidemije. Malarijo, spalno bolezen, teksaško mrzlico in gobavost so pobijali povsod, kjer se je pojavila. Koch in Pfeiffer sta se udeležila ekspedicije proti kugi v Indiji. Koch je potoval tudi v Južno Afriko, kjer je pobijal kugo med govejo živino. Kochov zavod kmalu ni več zadostoval po svojem obsegu za ogromne naloge in treba je bilo zgraditi velike zgradbe v bližini bolnice Rudolfa Virchowa. Zdaj ima zavod med drugim obširno, 300.000 zvezkov obsegajočo knjižnico samega gradiva o nalezljivih boleznih in njihovih povzročiteljih. Zavod, ki je v njem delalo mnogo tujih raziskovalcev, je zdaj znan po vsem svetu. V njem je pokopan tudi njegov ustanovitelj.

Zdravnikova hudomušnost

Iz aforizmov slavnega berlinskega kirurga Biera: Vsak ud človeškega telesa je bolan, čim opazimo, da ga imamo. — Moški mora prenašati hrano, ki mu jo nudi domača zemlja. Stari Vikingi tudi niso jedli pomaranč razen če so jih slučajno nakradli v Španiji. — Ne velja samo za ženske, da so najboljše tiste, o katerih se najmanj govori. To velja tudi za stvari. Ljudje hodijo k takozvanim zdravniškim avtoritetam. Tudi mene smatrajo za tako avtoriteto. V resnici pa ne vemo več o drugih. Mi smo samo žrtve hipohondrov. — Po mojem mnenju bi zdravnik, ki samostojno misli in hodi svoja pota, v mladosti ne smel toliko čitati. Naj počaka s tem do starosti, ko mu to ne bo moglo več škodovati. — Noben katar ni tako hud, da bi ne mogel dober specialist nekaj napraviti iz njega.

Zaušnica za zaigrano posestvo

Na livadi blizu stare lovske koče med Podivinom in Lednico na Moravskem, stoji visok kamenit spomenik, ki ga je postavil knez Lichtensteinski. Zgodovina tega spomenika je zelo zanimiva. Približno pred 150 leti je priredil knez Lichtensteinski neke jeseni za svoje odlične goste lov. Udeležili so se ga samo plemiči, dame so pa ostale v ledniškem gradu.

Ker jim je bilo dolgčas so vrgle karte. Najmanj sreče je imela kneginja Lichtensteinska. Neprestano je izgubljala in nazadnje ji je zmanjkalo gotovine. Igralska strast jo je zapeljala tako daleč, da je zaigrala še vse posestvo Nikulov. Potem so dame nehale igrati in v kočijah so se odpeljale k svojim možem. Našle so jih na livadi blizu lovske koče. Ko je kneginja Lichtensteinska povedala svojemu možu, da je zaigrala vse posestvo, se je zgodilo nekaj, česar nihče ni pričakoval. Knez je prisolil svoji ženi zaušnico, na povratku jo je pa pognal s kočije, tako da se je morala vrniti peš v grad. Pozneje je svojo grobost obžaloval in z ženo se je pobotal tako, da je postavil na livadi pri lovski kočі spomenik, na katerem je opisal ta dogodek

Izreki

So ljubezni, ki bi jih lahko primerjali z muhami enodnevnicami: rode se, ker je bila vročina in umirajo, ker je mraz.

Ne reci nikoli: kosmat si kakor medved; reci raje: ali se briješ sam?

Med počitnicami se postara profesor samo za dva meseca, marsikateri dijak pa za več let.

»Vest« obsega mnogo različnih občutkov, med katerimi je najhujši strah, da bi ne bili zasačeni.

Kako izkazovati dobrodelnost ve samo tisti, ki jo je bil kdaj deležen.

Prizadevajmo si živeti tako, da nas bo po naši smrti odlikoval tudi pogrebni zavod.

Prijateljstvo zahteva več vdanosti nego ljubezni.

Nekateri ljudje ostanejo protežirani otroci tudi ko so že polnoletni

Nikoli ne čutimo toliko potrebe po ljubezni, kakor če vemo, da nimamo ničesar na sebi, kar bi bilo vredno ljubezni.

Če rečeš štiridesetletni, da je mladostna kakor petintridesetletna, je užaljena, kakor da si ji dal 10 let več ne pa 10 let manj.

Vse, kar se govori o nas, je napačno. Vendar pa ni tako napačno, kakor o tem sodimo sami.

Ker ni imel poguma skleniti z njo poznanstvo, se je oženil z njo.

Naj mislijo moški še tako slabo o ženskah, ženske mislijo še slabše o moških.

Tito A. Spagnol: 42

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

Toda med pogrebnimi obredi sva naenkrat zašla med sorodnike. Čeprav trenutek ni dopuščal nobene druge misli, so me vendar presenetili mnogi ogorčeni pogledi, uprti v mojo spremljevalko, toda ona se ni zmenila za nikogar. Njen pogled je bil nepremično uprt v grofičino krsto, dokler ni izginila v grobu. Solze so se ji lesketale v očeh in nič drugega ni videla.

Ko je bilo vse končano, je vrgla v grob rožo, potem je pa odšla. Mimogrede je pokimala z glavo v pozdrav grofu Pieru, ki je stal med pogrebom kraj nje. Jaz sem stisnil roko še nekaterim pogrebcem, potem sem pa dohitel dekleta pri vratih, kjer me je pričakovala in molče sva se vrnila domov.

Stric Poldo je prišel mnogo pozneje. Dejal je, da je preiskovalni sodnik prejšnjega večera dovolil stanovalcem vile odhod in da so se takoj po pogrebu vsi poslužili tega dovoljenja.

— Ali je prišel preiskovalni sodnik tudi danes? — sem vprašal.

— Ne. Niti njega, niti poročnika Karabinjerjev ni bilo. Razen rodbinskih članov ni nikogar več v vili.

— In nisi z nikomur govoril?

— Komaj nekaj besed. Vsi so bili seveda zelo presenečeni, ko sem jim povedal to, — je dejal stric Poldo obrnjen h gospodični Solveni. Nikomur se to niti sanjalo ni. Gotovo bodo pa nekateri mislili, da sem vedela to, kaj ne?

— Tega vam ne morem povedati, ni pa izključeno, saj je v človeški naravi misliti vedno slabo. Komtesa Isabella je naročila pozdraviti vas.

— Oh!

— Da, in to dokazuje, draga moja, da ne mislijo vsi ljudje vedno najslabše.

— Isabella je tako dobra, — je zamrmrala gospodična Solveni, ki svojega ganotja in veselja ni skrivala. — Morda sem neumna, če mislim, da so postali vsi tam moji sovražniki.

— Zakaj pa naj bi postali vaši sovražniki? Prav ste storili, da ste odšli in da ste se udeležili pogreba. Skrbi, ki sem jih imel, so bile brez vsake podlage.

— Ali je vam kdo kaj rekel?

— Ne, in prav zato mislim tako. Če bi se bil čutil kdo užaljenega, bi bil to namignil.

Naslednja dva dneva sta minila brez posebnih dogodkov. Zdelo se je, kakor da zločin sploh ni bil storjen in kakor da mir v Formanigi ne bo več skaljen. Stric Poldo se je izogibal pogovoru o teh stvareh, jaz pa tudi nisem govoril o njih, vsaj v prisotnosti gospodične Solveni ne. Vendar sem pa zvedel, da se je bil poročnik Marsico mimogrede pojavil za pol ure v vili.

Stric Poldo, ki je bil nekoliko zanemaril posle svoje župnije, je imel zdaj mnogo dela in večkrat je moral z doma. Jaz sem si pa prizadeval zabavati našo gostjo in delal sem družbo dekletu. Toda meni ne leži zabavati ljudi s kramljanjem in tako sva navadno molčala, kadar sva bila skupaj.

— Dolgočasili se boste, — mi je dejala nekega dne gospodična Solveni. — Upam, da vas ne bom več dolgo nadlegovala.

— Jaz pa upam, da nas nočete zapustiti iz strahu, da bi se v vaši družbi dolgočasil, — sem odgovoril v šali. Če bi ne bilo okolnosti, ki so vas privedle k nam v goste, bi bil Previdnosti hvaležen za to. Toda povejte mi, če vam smem zastaviti to vprašanje, — kam se mislite napotiti?

Dekle je nekoliko zardelo.

— Rada bi se vrnila v London. Tam imam nekaj znancev in lahko bi našla zaposlitev.

— Da, toda zakaj mislite v prvi vrsti na delo?

— Čujte, kaj mislite, da mi je ta misel nova?

— Gotovo ne. Toda vaša zaposlitev tu vendar ni bila težka in mislim, da mora biti naporno vsako delo v takem mestu, kakor je London, če mora živeti človek v njem osamljen.

— Zakaj pa? Sicer sem pa doraščala v Londonu in tam tudi delala, preden sem prišla sem, ko sem še stanovala pri gospodični Kornell. In življenje v Londonu mi nikakor ni bilo neprijetno.

— Dobro, toda takrat ste stanovali pri prijateljici in imeli ste neke vrste dom. Zdaj boste pa sami, čisto sami, brez vsake pomoči. In čeprav ste dorasli v Londonu, je vam to mesto vendar le tuje. Zdaj so razmere čisto drugačne.

— Nekoliko drugačne so res, toda tega se ne bojim. Sicer pa — kaj mi preostane drugega?

Stric Poldo bi se morda potrudil in vam preskrbel službo v Italiji, recimo v kakem zavodu ali kaj podobnega. Saj vendar znate poučevati risanje ali angleščino.

Zelo prijazni ste, toda s tem bi ne bila moja osamljenost prav nič zmanjšana.

— Vsekakor bi bili svojima prijateljema bližje, če dovolite, da imenujem tako sebe in svojega strica.

— Strica Polda?

— Kaj je pa zopet napravil stric Poldo?

Bil se je baš vrnil in ker je zaslišal svoje ime — je nama zaklical te besede skozi okno. Gospodična Ida mu je odgovorila smeje:

— Vaš nečak me je prav kar naprosil, naj vam bom v večno nadlego, tudi pozneje, če bi že smela zapustiti ta kraj.

— Dejal sem ji samo, da bi morda lahko preskrbel tu službo, tako da bi ji ne bilo treba vračati se v Anglijo.

— Sklenila tega sicer nisem, a ker je to edini izhod, ki mi preostaja...

— No, če ste zadovoljni bomo storili te sklepe skupaj in morda nastane iz tega kaj boljšega, je odgovoril stric Poldo. Zdaj pa poglejte kako lepega hrošča sem ujel, — je pripomnil in potegnil iz žepa preluknjano pločevinasto škatlico. In zadovoljen kakor otrok je nama pokazal velikega črnega hrošča z močnim rožičkom na čelu.

Urejuje Josip Zupančič // Za Narodno tiskarno Fran Jeran // Za upravo in inseratni del lista Vlad. Regally // Vsi v Ljubljani